ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

GENEL KURUL
KARAR

KEMAL ECE BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : **2021/41848**
Karar Tarihi : **25/2/2025**

Başkan : Kadir ÖZKAYA
Başkanvekili : Basri BAĞCI
Üyeler : Engin YILDIRIM
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Yusuf Şevki HAKYEMEZ
Yıldız SEFERİNOĞLU
Selahaddin MENTEŞ
İrfan FİDAN
Kenan YAŞAR
Muhterem İNCE
Yılmaz AKÇİL
Ömer ÇINAR
Metin KIRATLI
Raportör : Hasan HÜZMELİ
Başvurucu : Kemal ECE
Vekili : Av. Erdal KUZU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kişinin düzenleyicisi olduğu bir toplantıda üçüncü kişilerce asılan afişleri ve posterleri kaldırmamasından dolayı terör örgütünün propagandasını yapma suçundan cezalandırılması nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 9/9/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmamıştır.

4. İkinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

5. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ilgili olaylar özetle şöyledir:

6. Başvurucu, 1963 doğumlu olup başvuru tarihinde Mardin'de ikamet etmektedir.

7. 27/10/2014 tarihinde Düzenleme Kurulu başkanı olan başvurucunun da aralarında olduğu yedi kişilik Toplantı Düzenleme Kurulu (Kurul) *1 Kasım Dünya Kobani Günü etkinlikleri* kapsamında açık hava toplantısı yapmak için Kızıltepe Kaymakamlığına bildirimde bulunmuştur. Başvurucu 31/10/2014 tarihinde, mitingde kullanılacak pankart ve söylenecek sloganların içeriğini bildirmiştir. Kurul 6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'nun 11. maddesi gereğince toplantının yapıldığı yerde 12.00 ila 16.00 saatleri arasında hazır bulunduklarına dair tutanak düzenleyerek kolluk görevlisine teslim etmiştir.

8. Kolluk görevlilerinin düzenlediği 3/12/2014 tarihli Fotoğraflı CD İzleme ve Tespit Tutanağı ile 1/11/2014 tarihli Olay Tutanağı'na göre toplantı sırasında gerçekleşen olaylar özetle şöyledir:

- Katılımcılar saat 10.30 sıralarında etkinlik için güvenlik noktasından geçiş yaparak etkinlik alanında toplanmaya başlamıştır.

- Saat 11.20 sıralarında KURDÎ-DER (Kürt Dili Araştırma ve Geliştirme Derneği) önünde toplanan grup, üstünde *"Kobane, Biji Berxwedane Kobane (Yaşasın Kobane Direnişi)"* yazılı pankart taşımıştır. Kobani ile PKK/KCK terör örgütü ve örgüt lideri lehine slogan atarak yürüyüşe geçen ve çevreden katılımlarla birlikte yaklaşık beş yüz kişiye ulaşan grup, toplu şekilde toplanma alanına girmiştir.

- Saat 12.00'de başlayan mitingde kurulu platforma terör örgütü lideri Abdullah Öcalan ile ölen örgüt mensubu Mahsum Korkmaz'ın resimleri, bunların ortasında YDGH imzalı olan ve üzerinde *"Özgürlük İçin Sömürgeciliği Kaldır, Özerkliği İnşaa Et"* yazan pankart asılmıştır. Ayrıca silahlı terör örgütü mensubu olan dört kişinin resimlerinin yer aldığı dört poster ile *"Çetenyen Ji Kobane Rewan We Şengal Ji Wanre Bibe Goristan"* yazılı pankart ve platformun arka tarafına ölen PKK/KCK terör örgütü mensuplarının posterlerinin asıldığı tespit edilmiştir (Tutanakta, ifadenin Türkçe tercümesi bulunmamaktadır.).

- Katılımcılar *"Be Serok Jıyan Nabe (Başkansız Yaşam Olmaz), Pkk Halktır Halk Burada, Şehit Namırın (Şehitler Ölmez), Öcalan-Öcalan, Biji Serok Apo (Yaşasın Başkan Apo)"* şeklinde sloganlar atmıştır. Ayrıca etkinlik sırasında, ölen örgüt mensupları için saygı duruşunda bulunulmuş; terör örgütünün marşları okunmuştur.

- Etkinlikte Mardin Büyükşehir Belediye Başkanı A.T, H.M, Mardin Milletvekili G.Y. ile başvurucu konuşma yapmıştır.

- Katılımcılar terör örgütünün bazı simgelerini taşımış ve sloganlar atmıştır. Yaklaşık 6.000 kişinin katılımıyla gerçekleşen etkinlik saat 14.40'ta kendiliğinden sona ermiştir.

- Etkinlik bitiminde dağılan gruplar farklı sokak ve caddelerde kolluk güçlerine, güvenlik araçlarına, özel binalara ve kamu binalarına taş, molotofkokteyli ve havai fişekle saldırmış; çöp konteynerleri ve taşlarla yolu kapatmıştır.

9. 1/11/2014 tarihli tebliğ ve tebellüğ belgelerine göre saat 13.00'te Düzenleme Kurulu başkanı olan başvurucu ile Kurulun bir üyesine, terör örgütü lideri ve mensuplarının platformdaki posterleri ile YDGH imzalı pankartın kaldırılması, saat 14.00'te de terör örgütü ve lideri lehine slogan atılmaması yönünde ikazda bulunulmuştur.

10. Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı 28/1/2015 tarihinde başvurucunun da aralarında olduğu Kurul üyelerinin 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca terör örgütü propagandası yapma suçundan cezalandırılması talebiyle haklarında iddianame düzenlemiştir. İddianamenin ilgili kısmı şöyledir:

" ...şüphelilerin Kızıltepe İlçe Kaymakamlığına müracaatta bulunarak 01 Kasım 2014 günü 12.00-16.00 saatleri arasında [o]*togar yanı etkinlik alanında '1 Kasım Dünya Kobane Günü' adı altında etkinlik düzenleyeceklerini bildirdikleri, bu kapsamda alınan izin doğrultusunda olay günü bahse konu yerde etkinlik düzenlendiği, etkinliğin düzenlendiği alanda kurulan platforma Abdullah Öcalan'ın resminin bulunduğu poster, sağ tarafında Abdullah Öcalan, sol tarafında Mahsum Korkmaz'ın resmi ve ortasında 'Özgürlük için sömürgeciliği kaldır, özerkliği inşa et' yazısının olduğu YDGH imzalı pankart, BTÖ mensuplarına ait poster ve 'ÇETENYEN Jİ KOBANE WE ŞENGAL Jİ WANRE BİBE GORİSTAN' yazılı pankartlar asıldığı ve bu durumun kollukça tespit edilerek tutanağa bağlandığı,*

Etkinlik kapsamında ölen örgüt mensupları için saygı duruşunda bulunularak PKK/KCK terör örgütünün sözde marşının okunduğu, ayrıca miting alanı içerisinde toplanan bir grup tarafından PKK/KCK terör örgütünü simge[leyen] *bez parçalarının taşınarak örgüt lehine slogan atıldığı,*

Şüphelilerin alınan savunmalarında ise özetle bahse konu etkinliği kendilerinin düzenlediklerini ancak söz konusu poster ve afişleri kimin astığını bilmediklerinden bahisle üzerlerine atılı suçlamayı kabul etmedikleri,

Yapılan tahkikat neticesinde elde edilen tüm deliller birlikte değerlendirildiğinde suça konu afiş ve posterlerin şüphelilerin organize ettiği sahneye asıldığı ve herkesçe rahatlıkla görülebildiği, bu nedenle şüphelilerin asılan afiş ve posterleri görmemelerinin imkânsız olduğu, kaldı ki şüphelilerin bahse konu afiş ve posterleri gördükleri anda derhâl kaldırmaları gerektiği ancak şüphelilerce poster ve afişlerin kaldırılmadığı, hâliyle şüphelilerin savunmalarının gerçeği yansıtmayıp açıkça şüphelilerin bilinçli şekilde suça konu afiş ve posterlerin asılmasına izin vermek suretiyle atılı suça iştirak ettikleri ve bu suretle üzerlerine atılı örgüt propagandası yapma suçunu işledikleri yukarıda yazılı olan deliller ile tüm dosya kapsamından anlaşılmakla haklarında kamu davası açılmıştır."

11. Soruşturma evresinde verdiği ifadede başvurucu; etkinlik alanındaki platforma pankart asılmasına ilişkin olayla bir ilgisinin olmadığını, bu eylemi gerçekleştirenleri tanımadığını, katılımcıları slogan atmamaları yönünde uyardığını beyan etmiştir. Duruşmadaki savunmasında başvurucu; etkinliğin sağlıklı şekilde yürütülmesi için tüm önlemlerin alındığını, gerekli anonsların yapıldığını, polisin Düzenleme Kuruluna herhangi bir uyarıda bulunmadığını ve etkinliğin olaysız şekilde sona erdiğini belirterek pankartları kimin ne şekilde astığına dair bilgisi olmadığını, ayrıca müdahale etme gücü ve yetkisinin bulunmadığını ifade etmiştir.

12. Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi (Mahkeme) 22/4/2015 tarihinde, organize ettikleri etkinlikte suça konu afiş ve posterlerin asıldığını görmelerine rağmen afiş ve posterleri platformdan kaldırmadıkları, dolayısıyla suça konu materyallerin asılmasına izin vermek suretiyle terör örgütü propagandası yapma suçuna iştirak ettikleri değerlendirmesiyle başvurucunun da aralarında olduğu Kurul üyeleri hakkında terör örgütü propagandası yapma suçundan 1 yıl hapis cezasına hükmetmiş; akabinde cezayı 7.300 TL adli para cezasına çevirmiştir. Mahkemenin başvurucu hakkındaki mahkûmiyet gerekçesi şöyledir:

"Sanıkların Kızıltepe İlçe Kaymakamlığına müracaatta bulunarak 01 Kasım 2014 günü 12.00-16.00 saatleri arasında otogar yanı etkinlik alanında '1 Kasım Dünya Kobane Günü' adı altında etkinlik düzenleyeceklerini bildirdikleri, bu kapsamda alınan izin doğrultusunda olay günü bahse konu yerde etkinlik düzenlendiği, etkinliğin düzenlendiği alanda kurulan platforma Abdullah Öcalan'ın resminin bulunduğu poster, sağ tarafında Abdullah Öcalan, sol tarafında Mahsum Korkmaz'ın resmi ve ortasında 'Özgürlük için sömürgeciliği kaldır, özerkliği inşa et' yazısının olduğu YDGH imzalı pankart, BTÖ mensuplarına ait poster ve 'ÇETENYEN Jİ KOBANE WE ŞENGAL Jİ WANRE BİBE GORİSTAN' yazılı pankartlar asıldığı ve bu durumun kollukça tespit edilerek tutanağa bağlandığı, etkinlik kapsamında ölen örgüt mensupları için saygı duruşunda bulunularak PKK/KCK terör örgütünün sözde marşının okunduğu, ayrıca miting alanı içerisinde toplanan bir grup tarafından PKK/KCK terör örgütünü simge[leyen] *bez parçalarının taşınarak örgüt lehine slogan atıldığı, sanıkların alınan savunmalarında ise özetle bahse konu etkinliği kendilerinin düzenlediklerini ancak söz konusu poster ve afişleri kimin astığını bilmediklerinden bahisle üzerlerine atılı suçlamayı kabul etmedikleri, yapılan tahkikat neticesinde elde edilen tüm deliller birlikte değerlendirildiğinde suça konu afiş ve posterlerin sanıkların organize ettiği sahneye asıldığı ve herkesçe rahatlıkla görülebildiği, bu nedenle sanıkların asılan afiş ve posterleri görmemelerinin imkânsız olduğu, kaldı ki sanıkların bahse konu afiş ve posterleri gördükleri anda derhâl kaldırmaları gerektiği ancak sanıklarca poster ve afişlerin kaldırılmadığı, bu hâliyle sanıkların savunmalarının gerçeği yansıtmayıp açıkça sanıkların bilinçli şekilde suça konu afiş ve posterlerin asılmasına izin vermek suretiyle atılı suça iştirak ettikleri ve bu suretle üzerlerine atılı örgüt propagandası yapma suçunu işledikleri anlaşıldığından 3713 sayılı yasanın 7/2 maddesinde belirtilen örgüte ait amblem, resim veya işaretlerin asılması ya da taşınması şeklindeki terör örgütü propagandası suçundan dolayı cezalandırılmaları ... gerekmiştir... "*

13. Başvurucunun kararı temyiz etmesi üzerine (kapatılan) Yargıtay 16. Ceza Dairesi 28/4/2021 tarihinde hükmü -adli para cezasının ihtarıyla ilgili usuli bir nedenden- düzelterek onamıştır. Anılan kararı başvurucu 10/8/2021 tarihinde öğrenmiştir.

14. Başvurucu 9/9/2021 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

15. 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ilgili kısmının 11/4/2013 tarihli ve 6459 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile değiştirilen ve somut olayda da başvurucu hakkında uygulanan hâli şöyledir:

"(Değişik ikinci fıkra: 11/4/2013-6459/8 md.) Terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun işlenmesine iştirak etmemiş

olan yayın sorumluları hakkında da bin günden beş bin güne kadar adli para cezasına hükmolunur... Aşağıdaki fiil ve davranışlar da bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır:

...

b) Toplantı ve gösteri yürüyüşü sırasında gerçekleşmese dahi, terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde;

1. Örgüte ait amblem, resim veya işaretlerin asılması ya da taşınması,

2. Slogan atılması,

3. Ses cihazları ile yayın yapılması,

4. Terör örgütüne ait amblem, resim veya işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi..."

B. Uluslararası Hukuk

16. 16/5/2005 tarihli Avrupa Konseyi Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin (Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi) *"Terör suçunun işlenmesine alenen teşvik"* başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"1) Bu Sözleşmenin amaçları açısından, 'bir terör eylemini işlemeye alenen teşvik', terör suçunun işlenmesini kışkırtmak niyetiyle, böyle bir eylemin dolaylı olsun veya olmasın terör suçlarını savunarak, bir veya birden fazla suçun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılması veya başka bir şekilde erişilebilir hâle getirilmesi anlamına gelir.

2) Her bir taraf, 1. paragrafta tanımlandığı şekilde, yasadışı olarak ve kasten işlendiği durumlarda, terörizm suçunu işlemeyi alenen teşviki ulusal mevzuatı açısından cezai suç olarak ihdas etmek üzere gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır."

17. Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin *"Terörist saflara katma"* başlıklı 6. maddesi şöyledir:

"1) Bu Sözleşmenin amaçları açısından, 'terörist saflara katma' bir başka kişiyi terörist bir eylemi işlemeye veya bu eylemin işlenmesine katılmaya veya bir veya daha fazla suçun bir dernek veya grup tarafından işlenmesine katkıda bulunmak amacıyla bir dernek veya gruba katılmaya teşvik etmek anlamına gelmektedir.

2) Her bir taraf, 1. paragrafta tanımlandığı şekilde, yasadışı olarak ve kasten bir suç işlendiği durumda, terörist saflara katmayı ulusal mevzuatı açısından cezai suç olarak ihdas etmek üzere gerekli olabilecek tedbirleri alacaktır."

18. Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin *"Terör suçunun işlenip işlenmemesi arasında fark bulunmaması"* başlıklı 8. maddesi şöyledir:

"Bir eylemin Sözleşmenin 5 ila 7. maddelerinde belirtilen suçlardan birini teşkil etmesi için, bu eylemin bilfiil gerçekleşmiş olması gerekmeyecektir."

19. Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin *"Koşullar ve güvenceler"* başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"l) Her bir Taraf, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına Dair Sözleşme, Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi ve uluslararası hukuk uyarınca diğer yükümlülüklerinde yer aldığı şekilde ve o Tarafa uygulanabildiği durumlarda, insan hakları yükümlülüklerine, özellikle ifade özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü ve din özgürlüğüne saygı göstererek bu Sözleşmenin 5 ila 7 ve 9. maddelerde yer alan konuların suç hâline getirilmesinin ihdasını, uygulanmasını ve yerine getirilmesini sağlayacaktır.

2) Bu Sözleşmenin 5 ila 7 ve 9. maddelerde yer alan konuların suç hâline getirilmesinin ihdası, uygulanması ve yerine getirilmesinde ayrıca, izlenen meşru amaçlar ve demokratik toplum açısından gereklilik gözönünde bulundurularak orantılılık ilkesine bağlı kalınacak ve her türlü keyfilik, ayrımcılık veya ırkçı muamele dışında tutulacaktır."

20. Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporunda, şiddet içeren terör suçlarına doğrudan veya dolaylı teşvik oluşturacak mesajlara yönelik belirli sınırlamaların Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne (Sözleşme) uygun olduğu hatırlatılmıştır (açıklayıcı rapor, § 91). Açıklayıcı raporda, daha sonra terör suçlarının işlenmesine dolaylı teşvik ile meşru eleştiri hakkı arasındaki sınırın nerede olduğu meselesinin önemine değinilmiştir:

"95. Bu hükmü [Terör Suçunun İşlenmesine Alenen Tahrik (madde 5)] *kaleme alırken, CODEXTER* [Sözleşme'nin uygulanmasının değerlendirmesi mekanizması olan Terörizmle Mücadelede Uzmanlar Komitesi], *Parlamenter Asamblenin (Görüş no. 255 (2005), paragraf 3 vii ve devamı) ve Avrupa Konseyi İnsan Hakları Komiserinin (doküman BcommDH (2005) 1, paragraf 30 sonu) bu hükmün, terör şiddetine dolaylı tahrik oluşturabilecek 'bir eylemin failini öven mesajları veya mağdurların aşağılanması, terörist örgütlere mali kaynak isteyen veya diğer benzeri davranışları' kapsayabileceği hususundaki görüşlerini dikkate almıştır.*

96. Daha kazuistik olana göre bu hüküm daha genel nitelikte bir formül kullanmakta ve Tarafların terör suçlarını savunan mesajların yayılmasını veya farklı bir şekilde kamuya sunulmasını cezalandırmasını gerektirmektedir. Bu hükmün uygulanması bakımından, bunun doğrudan veya dolaylı yollardan yapılıp yapılmadığı önem taşımamaktadır.

97. Doğrudan tahrik, çoğu hukuk sisteminde bir şekilde suç teşkil ettiğinden özel bir soruna yol açmamaktadır. Dolaylı tahriki bir suç hâline getirmenin amacı uluslararası hukukta veya eylemde mevcut olan boşluğu bu alanda hükümler ekleyerek telafi etmektir.

98. Bu hüküm, suçun tanımı ve uygulaması bakımından Taraflara belirli miktarda takdir yetkisi tanımaktadır. Örneğin, bir terör suçunu gerekli ve haklı göstermek dolaylı teşvik suçunu oluşturabilir.

99. Ancak, uygulanmasında iki şartın karşılanmasını gerektirmektedir: ilk olarak, bir terör suçunun işlenmesi hususunda özel bir kastın varlığı gerekir, aşağıda verilen 2. paragraftaki diğer bir gerekliliğe göre de tahrik hukuka aykırı bir şekilde ve kasten işlenmelidir.

100. İkinci olarak, böyle bir eylemin sonucu, bu tip bir suçun işlenmesi tehlikesine neden olmalıdır. Böyle bir tehlikeye neden olup olmadığı değerlendirilirken, yazarın ve mesajın muhatabının niteliği yanında suçun hangi bağlamda işlendiği AİHM'in oluşturduğu içtihat anlamında dikkate alınacaktır. Tehlikenin önemi ve inandırıcılığı iç hukukun gereklerine uygun olarak ele alınmalıdır.

...

104. Kamuya bir mesajın sunulması için, çeşitli araçlar ve teknikler kullanılabilir. Örneğin, basılı yayınlar veya diğerlerinin erişebileceği yerlerde yapılan konuşmalar, kitle iletişim araçları veya elektronik imkânların, özellikle, mesajların e-posta ile yayılması veya sohbet odalarında, haber grupları veya tartışma ortamında materyallerin değişimi gibi imkânları sunan internetin kullanımı."

21. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM) *Kemal Çetin/Türkiye* (B. No: 3704/13, 26/5/2020) kararında, başvurucuların kendilerinin suç teşkil eden eylemleri nedeniyle değil başkalarının suç teşkil eden eylemlerine engel olmamaları nedeniyle mahkûm edildiklerini açıkça belirtmiş ve başvurunun ayırt edici yönünün bu olduğunu vurgulamıştır (*Kemal Çetin/Türkiye*, § 45). Anılan kararda AİHM, müdahalenin kanuni dayanağı ve meşru amacı olduğunu belirtmiş ancak somut olayın özelliklerini (örneğin başvurucuların ani gelişen terör örgütü lehine slogan atma eyleminin sona erdirilmesi yönünde kişileri ikaz etmeleri gibi hususları) dikkate alarak demokratik toplum düzeninde gerekli olmadığı kanaatine ulaşmıştır. AİHM anılan kararda şu değerlendirmeye yer vermiştir:

"Mahkeme, gösterileri düzenleyenlerin, isnat edilen eylemlere doğrudan katılmadıkları, bu eylemleri teşvik etmedikleri veya hukuka aykırı davranışlara müsamaha göstermedikleri takdirde cezai olarak sorumlu tutulamayacaklarını hatırlatır. Göstericilerin eylemlerinin kınanacak aşırılıklar teşkil edip etmediğini değerlendirmek organizatörlerin sorumluluğundadır. Bununla birlikte, organizatörler, aktif ve doğrudan katılım yoluyla açıkça ya da örneğin yasadışı sloganların atılmasını durdurmak için uyarı veya emirlerle müdahale etmekten kaçınarak dolaylı olarak katılmamışlarsa, başkalarının eylemlerinden sorumlu tutulamazlar. Dolayısıyla, yasadışı bir gösterinin organizatörleri, barışçıl davranışlarıyla kendilerini cezai sorumluluktan muaf tutabilirler." (*Kemal Çetin/Türkiye*, § 47).

22. Bu ifadelerden hareketle AİHM'in bu konuda kategorik bir yaklaşım içinde olmadığına ancak toplantıyı düzenleyen kişilerin toplantı sırasında üçüncü kişilerin eylemleri nedeniyle meydana gelen hukuka aykırı davranışlara müsamaha göstermeleri hâlinde cezalandırılabileceklerine işaret ettiği anlaşılmıştır (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. *Mesut Yıldız ve diğerleri/Türkiye*, B. No: 8157/10, 18/7/2017, § 34; *İmrek/Türkiye*, B. No: 45975/12, 10/11/2020, § 36).

23. Ulusal ve uluslararası hukuka ilişkin daha fazla kaynak için *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri* [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, §§ 46-59; *Meki Katar* [GK], B. No: 2015/4916, 3/10/2019, §§ 18-35; *Sırrı Süreyya Önder* [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, §§ 23-39 kararlarına bakılabilir.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

24. Anayasa Mahkemesinin 25/2/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Adli Yardım Talebi Yönünden

25. Ödeme gücünden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesi gerekir (*Mehmet Şerif Ay* [2. B.], B. No: 2012/1181, 17/9/2013).

B. Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

26. Başvurucu; bildirimde bulunarak düzenlenen toplantının kolluk görevlilerinin denetiminde gerçekleştirildiğini, katılımcıların yetkililerce aranmak suretiyle toplanma alanına girdiğini, toplantının barışçıl şekilde başlayıp sona erdiğini belirtmiştir. Ayrıca toplantının kanuna aykırı hâle geldiği gerekçesiyle toplantıya müdahale edilmesine gerek olmadığını belirten başvurucu, üçüncü şahıslarca gerçekleştirilen suça konu eylemleri onayladığına veya bu eylemlerin gerçekleştirilmesine doğrudan katkıda bulunduğuna ilişkin olarak herhangi bir fiilinin ortaya konulmadığını vurgulamış; suça yönelik bir illiyet bağı kurulmadan sadece Düzenleme Kurulunda yer aldığı gerekçesiyle terör örgütü propagandası yapma suçundan cezalandırılması nedeniyle ifade özgürlüğü ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının, suça yönelik fiilinin açıklanmaması, hükmün yeterli gerekçe içermemesi, yargı mercince suç olarak kabul edilen eylemlerin ceza normu kapsamında olmadığı ve normun geniş şekilde yorumlanarak yaptırım uygulanması nedeniyle adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

27. Bakanlık görüşünde; terörizmi, terörü ve şiddeti meşrulaştıran, öven ya da bunlara teşvik eden sözlerin ifade özgürlüğü kapsamında görülemeyeceği vurgulanmış; bireysel başvuruda sadece yargılama sürecinin ve usulünün adil olup olmadığının denetlenebileceğine, delilleri değerlendirme ve gösterilmek istenen delilin davayla ilgili olup olmadığına karar verme yetkisinin yargılama merciine ait olduğuna, gerekçeli karar yazma yükümlülüğünün yargılamada ileri sürülen her türlü iddia ve savunmaya karar gerekçesinde ayrıntılı olarak yanıt verilmesi şeklinde anlaşılamayacağına dair Anayasa Mahkemesi kararlarına atıf yapılmıştır. Gerekçeli kararda davanın esas sorunlarının ele alındığı belirtilerek yapılacak incelemede somut olayın kendine özgü koşullarının dikkate alınması gerektiği bildirilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı cevap vermemiştir.

2. Değerlendirme

28. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun düzenleyicisi olduğu bir toplantıda üçüncü kişilerce asılan afişleri ve posterleri kaldırmadığı gerekçesiyle terör örgütünün propagandasını yapma suçundan mahkûm edildiğine ilişkin şikâyetlerinin bir bütün olarak toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

29. Anayasa'nın *"Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı"* başlıklı 34. maddesi şöyledir:

> *"Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir.*
>
> *Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlâkın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir.*

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir."

a. Kabul Edilebilirlik Yönünden

30. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

(1) Kanunilik

31. 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrasının *kanunla sınırlama ölçütünü* karşıladığı sonucuna varılmıştır.

(2) Meşru Amaç

32. Başvurucu hakkında terör örgütü propagandası yapma suçundan açılan kamu davasında hükmolunan cezanın Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan sebeplerden *kamu düzeninin korunması*na yönelik önlemlerin bir parçası olduğu ve meşru bir amaç taşıdığı sonucuna varılmıştır.

(3) Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(a) Genel İlkeler

(i) Demokratik Toplumda Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Düzenleme Hakkının Önemi

33. Anayasa Mahkemesi demokratik toplum düzeninin gerekleri ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı, demokratik toplumun en temel değerleri arasında yer almakta olup bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Kolektif bir şekilde kullanılan ve düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan yöntemlerle düşüncelerini açıklama imkânı veren bu hak çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde zorunlu olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır (*Dilan Özgüz Canan* [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 36; *Ali Rıza Özer ve diğerleri* [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, § 115; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri* [GK], B. No: 2014/920, 25/5/2017, § 79; *Osman Erbil* [2. B.], B. No: 2013/2394, 25/3/2015, § 45; *Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş* [2. B.], B. No: 2015/10676, 26/12/2018, § 31; *Yasin Agin ve diğerleri* [GK], B. No: 2017/32534, 21/1/2021, § 42).

34. Bu hak, ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. Anayasal haklar içinde kendine has özerk rolünün ve özel uygulama alanının varlığına rağmen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı aynı zamanda ifade özgürlüğü ışığında değerlendirilmelidir. İfade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu bir toplumdaki önemi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı için de geçerlidir (*Dilan Özgüz Canan*, § 34; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, § 115; *Osman Erbil*, §§ 31, 45; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 72; *Gülşah Öztürk ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2013/3936, 17/2/2016, § 66; *Ömer Faruk Akyüz* [2. B.], B. No: 2015/9247, 4/4/2018, § 52). Sonuç olarak toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır (*Dilan Özgüz Canan*, § 35; *Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş*, § 32; *Yasin Agin ve diğerleri*, § 43).

35. Nitekim Anayasa'nın 34. maddesi fikirlerin silahsız ve saldırısız, başka bir ifade ile barışçıl şekilde ortaya konulabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını güvence altına almıştır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, şiddete başvurmayan ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Demokratik bir toplumda mevcut düzene itiraz eden ve düzenin barışçıl yöntemlerle değiştirilmesini, gerçekleştirilmesini savunan kişilere siyasi fikirlerini toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla ifade edebilme imkânı sunulmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 37; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, §§ 117, 118; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 80; *Osman Erbil*, § 47; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, §§ 67, 68).

(ii) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygun Olması

36. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir. Toplantı hakkı üzerindeki sınırlama kamu düzeninin korunması gibi demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacına yönelik ve istisnai nitelikte olması gerekir. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan veya ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında bkz. *Dilan Ögüz Canan*, § 32; sendika hakkı bağlamında bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 73; ifade özgürlüğü bağlamında bkz. *Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, § 51; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, § 68; *Tansel Çölaşan* [1. B.], B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 51).

37. Anayasa Mahkemesinin bir görevi de bireylerin fikirlerini toplantı ve gösteri yürüyüşleri düzenleme yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir dengenin sağlanıp sağlanamadığını denetlemektir. Meşru amaçların bir olayda varlığının hakkı ortadan kaldırmadığı vurgulanmalıdır. Önemli olan bu meşru amaçla hak arasında, olayın şartları içinde bir denge kurmaktır (*Dilan Ögüz Canan*, § 33; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 74; *Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş*, § 38; *Yasin Agin ve diğerleri*, § 54).

38. Orantılılık ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvurulan sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasını gerektirir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya -müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumaksa- diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret eder. Kamu gücünü kullanan organların toplantılara ve gösteri yürüyüşlerine müdahale ederken toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasından kaynaklanan yarardan daha ağır basan, korunması gereken bir menfaatin ve kişiye yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların varlığını somut olgulara dayanarak göstermeleri gerekir (bazı farklılıklarla birlikte toplantı hakkı bağlamında bkz. *Dilan Ögüz Canan*, §§ 33, 56; sendika hakkı bağlamında bkz. *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 74; ifade özgürlüğü bağlamında bkz. *Bekir Coşkun*, §§ 44, 47; *Tansel Çölaşan*, §§ 46, 49, 50; *Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş*, § 39; *Yasin Agin ve diğerleri*, § 55).

39. Buna göre toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan bir müdahale zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı

karşılamakla birlikte orantılı değilse demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez (*Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş*, § 40; *Yasin Agin ve diğerleri*, § 56).

(b) Barışçıl Toplantı Hakkı

40. Anayasa'nın 34. maddesi fikirlerin *silahsız ve saldırısız*, başka bir ifade ile barışçıl bir şekilde ortaya konabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını güvence altına almıştır. Dolayısıyla toplantı hakkının amacı, şiddete başvurmayan ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Demokratik bir toplumda, mevcut düzene itiraz eden ve barışçıl yöntemlerle değiştirilmesi ve gerçekleştirilmesi savunulan siyasi fikirlerin toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla kendisini ifade edebilme imkânı sunulmalıdır (*Dilan Ögüz Canan*, § 37; *Ali Rıza Özer ve diğerleri*, §§ 117, 118; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 80; *Osman Erbil*, § 47; *Gülşah Öztürk ve diğerleri*, §§ 67, 68; *Ömer Faruk Akyüz*, § 54).

41. Eğer toplantı şiddet içeriyorsa veya bu toplantıda şiddete çağrıda bulunuluyorsa bu toplantının barışçıl olduğu, dolayısıyla Anayasa'nın 34. maddesinin sağladığı korumadan yararlanacağı söylenemez. Anayasa Mahkemesi toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyen ile bu toplantılara katılanların niyetlerini önemser. Şiddet kullanma niyetinde olan kişilerin katıldığı veya düzenlediği gösteriler barışçıl toplantı kavramı dışındadır. Dolayısıyla henüz şiddet hareketlerine başvurmamış olsalar bile şiddet kullanma niyetinde olduğu makul gerekçelerle ortaya konulmuş olan kişilerin katıldığı veya düzenlediği gösteriler barışçıl toplantı kavramı dışında mütalaa edilebilir. Böyle bir durumda Anayasa'nın 34. maddesi yetkililere şiddet hareketlerini önlemeye yönelik bazı makul tedbirlerin alınması görevini yükler (*Ferhat Üstündağ* [1. B.], B. No: 2014/15428, 17/7/2018, §§ 51, 53).

(c) Takdir Yetkisi

42. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkına getirilen ve Anayasa'nın 34. maddesinin ikinci fıkrasına konu olan kısıtlamaların zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılayıp karşılamadığının değerlendirilmesi hususunda kamu gücünü kullanan organlar ile mahkemelerin belirli bir takdir yetkisi vardır. Bununla birlikte olayın somut koşullarında bir toplantı veya gösterinin şiddet içerdiğine ilişkin idari mercilerin veya yargı mercilerinin kabulleri ile gerekçelerinin nihai denetim yetkisi Anayasa Mahkemesine aittir (*Dilan Ögüz Canan*, § 32; *Ferhat Üstündağ*, § 60).

(d) Müdahalenin Gerekçesi

43. Keyfi uygulamalardan ve usulsüz sınırlandırmalardan kaçınılması için barışçıl bir toplantıya tedbir almak veya alınan tedbirlere aykırı davrananlara ceza vermek suretiyle yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olduğunun yargı mercilerince ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulması, kamu düzeni ve başkalarının haklarının korunması ile toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılması arasında adil bir denge kurulması gerekmektedir (*Dilan Ögüz Canan*, § 53; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 83; *Ömer Faruk Akyüz*, § 61; *Ferhat Üstündağ*, § 61). O hâlde Anayasa Mahkemesince çözümlenmesi gereken mesele, başvurucunun eylemiyle kişileri terör suçlarının işlenmesine teşvik ettiğini ya da bunları meşru göstermek niyetinde olduğunu yargı merciinin mahkûmiyete ilişkin kararında ikna edici bir biçimde ortaya koyup koymadığıdır.

(e) Terör Örgütünün Propagandası

44. Terör örgütleri ve destekçileri, görüşlerinin toplum içinde yayılmasını ve fikirlerinin kökleşmesini hedefler ve bu amacın gerçekleşmesine yönelik olarak her türlü vasıtaya başvurabilir. Terörün veya terör örgütlerinin propagandasının da söz konusu vasıtalardan biri olduğunda kuşku yoktur. Terör, başta ifade özgürlüğü olmak üzere demokratik toplumun tüm değerlerine düşmandır. Bu nedenle terörizmi, terörü ve şiddeti meşrulaştıran, öven ya da bunlara teşvik eden sözler ifade özgürlüğü kapsamında görülemez (*Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, § 79; *Sırrı Süreyya Önder*, § 61; *Candar Şafak Dönmez* [GK], B. No: 2015/15672, 5/11/2020, § 61).

45. Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin 5. maddesinin birinci paragrafında, terör suçunun işlenmesi için alenen teşvik düzenlenmiştir. Buna göre doğrudan veya dolaylı yollardan terör suçunun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılmasının cezalandırılması hedeflenmektedir. Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporuna göre Sözleşme'nin temel özgürlüklerinin sınırlandırılması yönündeki muhtemel riskin dikkatli bir şekilde analiz edilmesi için AİHM'in Sözleşme'nin 10. maddesinin uygulamasına ilişkin içtihatlarına ve terörizmi övme ve terörizme teşvike ilişkin ulusal hükümlerin uygulanması hususunda devletlerin deneyimlerine özel bir dikkat göstermek gerekmektedir (açıklayıcı rapor, § 88). Açıklayıcı raporda şiddet içeren terör suçlarına doğrudan veya dolaylı teşvik teşkil edecek mesajlara yönelik olarak belirli sınırlamaların Sözleşme'ye uygun olduğu hatırlatılmıştır (açıklayıcı rapor, § 91).

46. Açıklayıcı raporda ayrıca terör suçlarının işlenmesine dolaylı teşvik ile meşru eleştiri hakkı arasındaki sınırın nerede olduğu meselesinin önemine de değinilmiştir. Açıklayıcı raporda dolaylı teşvikin belirlenmesinde devletlerin belirli bir takdir yetkisi olduğu ifade edilmiş ancak bir eylemin terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerine başvurmayı teşvik etme olarak kabul edilebilmesi için eylem ile iletilmek istenen mesajın terör suçlarının işlenmesini kışkırtmak niyetiyle ve terör suçlarının işlenmesini savunarak bir veya birden fazla suçun işlenmesi tehlikesine yol açacak şekilde kamuoyuna yayılmasının amaçlanması gerektiği ifade edilmiştir (açıklayıcı rapor, §§ 97-100). Terör örgütünün propagandasını yapma suçunda örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemleri belirli bir yoğunlukta savunularak başkalarınca aynı davranışın gerçekleştirilmesi amaç edinilmektedir (*Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, § 119; *Sırrı Süreyya Önder*, § 63).

47. Anayasa Mahkemesi daha önce pek çok kararında propaganda suçunun soyut tehlike suçu olarak kabul edilmesinin başta ifade özgürlüğü olmak üzere anayasal hak ve özgürlükler üzerinde bir baskı oluşturma potansiyeli olduğuna dikkat çekmiştir. Bu sebeple Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporunun 100. maddesinde ifade edildiği gibi bir propaganda faaliyetinin cezalandırılabilmesi için olayın somut koşullarında belirli oranda tehlikeye neden olduğunun gösterilmesi gerekir (diğerleri arasından bkz. *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, § 84; *Sırrı Süreyya Önder*, § 64; *Meki Katar*, § 53).

48. Nitekim Anayasa Mahkemesi *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri* kararında, terör örgütü propagandası yapma suçunun tanımını yapmış ve Türk hukukundaki görünümüne ilişkin değerlendirmelerde bulunmuş (aynı kararda bkz. §§ 115-118; ayrıca bkz. *Candar Şafak Dönmez*, § 91), terör örgütü propagandası yapma suçunun oluşabilmesi için propagandanın örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini *meşru gösterecek* (iyi gösterme) ya da örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini *övecek* (görkemli,

değerli veya yararlı olarak takdim etme) veya örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerine başvurmayı *teşvik edecek* (başkalarınca aynı davranışın gerçekleştirilmesi amacıyla anılan yöntemlerin gerekliliğini savunma) şekilde yapılması gerektiğini ifade etmiştir (*Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri*, §§ 115-118).

49. Terörle mücadelenin zorlukları ile birlikte terör bağlamında yapılan açıklamaların karmaşıklığı ve muğlaklığı söz konusu olduğunda düşünce açıklamalarının şiddete teşvik mahiyetinde olup olmadığı yönündeki değerlendirmenin ancak açıklamanın yapıldığı bağlama, açıklamada bulunan kişinin kimliğine, açıklamanın zamanına ve muhtemel etkilerine, açıklamadaki diğer ifadelerin tamamına bir bütün olarak bakılarak yapılması gerektiği gözden uzak tutulmamalıdır (*Sırrı Süreyya Önder*, § 67).

3. İlkelerin Olaya Uygulanması

50. Anayasa Mahkemesi eldeki başvurunun koşulları ile beraber özellikle terörle mücadeleye bağlı zorlukları da gözönüne alacaktır. Terörizm olgusu insanlık tarihi kadar eskidir ve bugün ulusal sınırları aşarak toplum ve devlet hayatının üzerinde sosyal ve ekonomik bakımdan büyük çapta tahribata sebep olmaktadır. Herhangi bir amaca ulaşmak için propagandaya yönelik, ses getirici eylemlerle insanların öldürülmesi, insanlara korku ve dehşet salınması olan terör; bireylerin temel hak ve özgürlüklerini özellikle yaşam hakkını ciddi bir şekilde tehdit etmektedir (*Meki Katar*, § 59; *Candar Şafak Dönmez*, § 59).

51. Eldeki başvuruda başvurucu hakkında açılan kamu davası, başvurucunun cezalandırılma gerekçesi ile bu gerekçeye dayanak olan Olay Tutanağı incelenmiştir. Somut olayda toplantı alanındaki platformun üzerine PKK terör örgütü liderinin ve ölen terör örgütü mensuplarının posterleri asılmış, terör örgütünün gençlik yapılanmasına ait olduğu belirtilen pankartlar yerleştirilmiş, ölen örgüt mensupları için saygı duruşunda bulunulmuş ve örgütün marşı okunmuş; ayrıca bir grup tarafından örgütü simgeleyen bez parçaları taşınmış ve örgüt lehine sloganlar atılmıştır. Anılan eylemlerin terör örgütü mensuplarının şiddet içeren eylemlerini açıkça kutsama ve yüceltme anlamı taşıdığı, örgüt mensuplarını benzer şiddet eylemlerinde bulunmaya teşvik ettiği konusunda hiçbir tereddüt bulunmamaktadır (farklı bağlamda benzer yöndeki değerlendirme için bkz. *Figen Yüksekdağ Şenoğlu ve diğerleri* [2. B.], B. No: 2016/39759, 30/3/2022, §§ 80, 84, 85).

52. Somut olayda yargı mercii, Düzenleme Kurulunda yer alan başvurucunun etkinlik alanında asılan afiş ve posterleri fark ettiği anda derhâl kaldırması gerektiği ancak bu yükümlülüğü yerine getirmediğini belirterek söz konusu afiş ve posterlerin asılmasına bilinçli şekilde izin verdiği, dolayısıyla terör örgütü propagandası yapma suçuna iştirak ettiği kanaatine varmıştır (bkz. § 12). Mahkemenin bu kanaate varmasında ani gelişmeyen bir eylemle etkinliğin başladığı saatte (saat 12.00) başvurucunun sorumluluğunda kurulan platforma söz konusu poster ve pankartların asılması ile kolluk görevlilerinin tüm uyarılarına rağmen bunların toplantı sonuna kadar kaldırılmamasının etkili olduğu anlaşılmıştır.

53. Buna göre yargı mercii mahkûmiyet kararını etkinlik alanında başvurucunun sorumluluğunda kurulan platformdaki poster ve pankartların asılma şekli ve zamanını dikkate alarak vermiş; toplantıyı organize edenlerden biri olan, ayrıca etkinlikte konuşma da yapan başvurucunun platformdaki afiş ve posterleri fark etmemesinin hayatın olağan akışına aykırı olduğu değerlendirmesinde bulunmuştur. Ayrıca kararda, başvurucunun yaptığı savunmada

söz konusu eylemi kimin gerçekleştirdiğini bilmediğini, olayla bir ilgisi olmadığını belirtmekle yetinmesi samimi bulunmamıştır. Bu nedenle Mahkeme, savunmasının gerçeği yansıtmadığını değerlendirdiği başvurucunun bilinçli bir iradeyle söz konusu eyleme müsamaha göstermek suretiyle dâhil olduğunu, diğer bir ifadeyle terör örgütü propagandası suçuna iştirak ettiğini kabul etmiştir. Sonuç olarak yargı makamının başvurucunun cezalandırılmasına konu eylemi sadece posterler ve pankartın platforma asılması veya kaldırılmamasına indirgemediği, eylemin gerçekleştirilme şekline ve zamanlamasına da dikkat çekerek platformun kurulmasını organize eden başvurucunun suça konu eyleme katıldığı kanaatine vardığı anlaşılmıştır.

54. Bu itibarla somut olay; toplantının bağlamı, başvurucunun konumu ve toplantıda gerçekleştirdiği eylemler bir bütün olarak değerlendirilerek ele alınmalıdır. Başvurucu, Düzenleme Kurulu başkanı sıfatıyla saat 12.00'de olay yerinde hazır bulunmuş ve aynı zamanda platformun üzerine PKK terör örgütü lideri ile ölen terör örgütü mensuplarının posterleri asılmış, terör örgütünün gençlik yapılanmasına ait olduğu belirtilen pankartlar yerleştirilmiştir. Ayrıca grubun eylemleri bununla sınırlı kalmamış, ölen örgüt mensupları için saygı duruşunda bulunulmuş, örgüt marşı okunmuş ve örgüt lehine sloganlar atılmıştır (bkz. §§ 7, 8).

55. Anayasa'nın 34. maddesi, toplantıya katılan kişilere belirli ödev ve sorumluluklar yüklemektedir. Barışçıl toplantı hakkı, bireylerin bu hakkı kullanırken sahip oldukları ödev ve sorumluluklardan ayrı düşünülemez. Bu yükümlülükler, özellikle somut başvuruda olduğu gibi, ödev ve sorumluluklarını yerine getirmediği iddia edilen kişilerin temel hak veya özgürlüklerinin kısıtlanmasına ilişkin şikâyetlerinde önem arz etmektedir (*Ferhat Üstündağ*, §§ 57, 76; *Ali Hizmetçi ve diğerleri* [1. B.], B. No: 2017/18232, 7/9/2021, §§ 60, 70).

56. Somut olayda Düzenleme Kurulu başkanı olan başvurucu, platformdaki poster ve pankartların indirilmesi yönündeki ihtara rağmen herhangi bir çaba göstermediği gibi anılan platformda konuşma da yapmıştır. Dolayısıyla anılan durum başvurucunun platformun üzerine üçüncü kişiler tarafından asılan poster ve pankartlara müsamaha göstererek terör örgütü mensuplarının şiddet içeren eylemlerini açıkça yücelttiğini, meşru gördüğünü ve bunu teşvik ettiğini göstermektedir. Nitekim başvurucu, konumu gereği suça konu afiş ve posterleri platformdan kaldırması gerekirken aktif hiçbir çaba göstermemiş ve anılan platformda konuşma yaparak propaganda oluşturan materyalleri daha fazla görünür kılmıştır. Dolayısıyla somut olayda Düzenleme Kurulu üyesi olarak kanuni görev ve sorumlulukları bulunan başvurucunun yasa dışı propaganda suçuna iştirak ettiği yönündeki yargısal değerlendirmenin temelsiz olduğu söylenemez.

57. Nitekim AİHM, toplantı düzenleyicilerinin toplantı sırasında meydana gelen hukuka aykırı davranışlara müsamaha göstermeleri hâlinde cezai olarak sorumlu tutulabileceklerini belirtmiş; organizatörlerin yasa dışı eylemlere karşı uyarıda bulunmaktan veya müdahale etmekten kaçınarak dolaylı şekilde bu eylemlere katıldıkları takdirde yasa dışı eylemlerden sorumlu tutulabileceklerini vurgulamıştır (bkz. § 22). Bu değerlendirmeyle uyumlu olarak somut olayda başvurucunun ani şekilde gelişen ve kontrol edemeyeceği bir eylem nedeniyle değil etkinliği organize edenlerden biri olarak asılan poster ve pankartlara bilinçli şekilde müsamaha göstermesi nedeniyle terör örgütü propagandası yapma suçundan mahkûm edildiği görülmüştür. Kaldı ki başvurucu, yargılama sürecinin hiçbir aşamasında cezalandırmaya konu pankart ve posterleri tasvip etmediğine dair herhangi bir beyanda bulunmamış; söz konusu materyallerin kaldırılması yönünde bir çaba sarf ettiğini savunmamış yahut bu yönde bir girişimde bulunmasının neden imkânsız olduğu hususunda haklı ve somut bir gerekçe sunmamıştır.

58. Diğer yandan somut olayın koşulları dikkate alındığında terör örgütü liderinin ve terör örgütü mensuplarının posterlerinin platforma asılmasının Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporunun 95. maddesinde ifade edilen, terör eylemlerini ve bu eylemlerin faillerini öven mesajlar kapsamında olması nedeniyle başvuruya konu eylemin yalnızca soyut bir tehlike niteliğinde olduğu söylenemez. Nitekim etkinlik sonrasında katılımcıların farklı sokak ve caddelerde kolluk güçlerine, güvenlik araçlarına, özel binalara ve kamu binalarına taş, molotofkokteyli ve havai fişeklerle saldırmaları, çöp konteynerleri ve taşlarla yolları kapatarak kamu düzenini bozucu şiddet hareketleri sergilemeleri mevcut propaganda faaliyetlerinin doğrudan kamu düzenine yönelik bir tehdide dönüştüğünü göstermektedir (bkz. § 8).

59. Başvurucunun cezalandırılmasıyla, terör örgütünün benimsediği şiddet yöntemlerinin önlenmesi ve bu yöntemlere destek verebilecek faaliyetlerin engellenmesi amaçlanmıştır. Düzenleme Kurulu başkanı olan başvurucunun doğrudan suça konu poster ve pankartın asılmasına iştirak etmemesi terör örgütünün şiddet eylemlerini meşru göstermek amacıyla yapılan faaliyetlerden sorumsuz olduğu anlamına gelmemektedir. Dolayısıyla başvurucunun, somut olayın koşulları çerçevesinde terör örgütü propagandasına müsamaha göstermesi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının gerektirdiği ödev ve sorumluluklara aykırı bir davranış olarak değerlendirilmiştir.

60. Anayasa Mahkemesi birçok kararında toplanma özgürlüğünün kullanımından kaynaklanan kamu düzenine yönelik tehditlerin gerçeklik değeri taşıması hâlinde yetkili makamlarca bu tehditlerin bertaraf edilebileceği tedbirlerin alınabileceğini, alınan bu tedbirlere aykırı toplantılar düzenlenmesi, bu tür toplantılara katılım sağlanması veya bu tür toplantılarda suç işlenmesi hâlinde de cezalar verilebileceğini ifade etmiştir (birçok karar arasından bkz. *Dilan Ögüz Canan*, § 40; *Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası ve diğerleri*, § 81). Somut olayda yukarıda açıklanan nedenlerle Anayasa Mahkemesi, ilgili yargı merciinin tespitlerinden ayrılmayı gerektiren bir sebep bulunmadığını değerlendirmiştir. Nitekim delillerin değerlendirilmesi, hükme esas alınacak unsurların belirlenmesi, bir suça ilişkin kanun maddesinin uygulanma koşullarının somut olayda mevcut olup olmadığı ve suçun unsurlarının belirlenmesi ilkesel olarak Anayasa Mahkemesinin görev alanı dışında kalmaktadır (benzer yönde değerlendirme için bkz. *Ferhat Üstündağ*, § 35; *Mahmut Catın ve Saadet Aksoy* [2. B.], B. No: 2015/324, 30/6/2020, § 27; *Dilan Ögüz Canan*, § 47).

61. Tüm bu değerlendirmeler ışığında başvurucunun cezalandırılmasının kamu düzeninin korunması bakımından zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği ve yargı makamlarının farklı menfaatleri dengeleme konusundaki takdir yetkisi ile verilen nihai ceza miktarı da dikkate alındığında uygulanan yaptırımın aynı zamanda orantılı olduğu sonucuna varılmıştır.

62. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR bu sonuca katılmamıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA OYBİRLİĞİYLE,

C. Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının İHLAL EDİLMEDİĞİNE Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Yıldız SEFERİNOĞLU, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

D. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyetine neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini ödemekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA,

E. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 25/2/2025 tarihinde karar verildi.

Başvuru Numarası : 2021/41848
Karar Tarihi : 25/2/2025

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuru, kişinin düzenleyicisi olduğu bir toplantıda üçüncü kişilerce asılan afişleri ve posterleri kaldırmamasından dolayı terör örgütünün propagandasını yapma suçundan cezalandırılması nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Başvurucu, 1 Kasım Dünya Kobani Günü etkinlikleri kapsamında düzenlenen açık hava toplantısının Düzenleme Kurulu başkanıdır. 27/10/2014 tarihinde Kızıltepe Kaymakamlığına bildirimde bulunmuş, mitingde kullanılacak pankart ve sloganları yetkililere iletmiştir.

3. Etkinlik sırasında terör örgütü lehine sloganlar atılmış, marşlar söylenmiş ve örgüt mensuplarına ait pankartlar açılmıştır. Kolluk kuvvetleri, platformdaki örgüt içerikli afişlerin kaldırılması yönünde başvurucuya uyarıda bulunmuştur. Etkinlik sona erdikten sonra bazı grupların güvenlik güçlerine ve kamu binalarına saldırıda bulunduğu tespit edilmiştir.

4. Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurucu ve diğer kurul üyeleri hakkında "terör örgütü propagandası yapma" suçundan iddianame düzenlemiştir. Mahkeme, başvurucunun asılan pankartları görmezden geldiğini belirterek müsnet suçtan hapis cezasına hükmetmiş, hapis cezasını adli para cezasına çevirmiştir. Yargıtay, kararı 28/4/2021 tarihinde onamıştır. Başvurucu, mahkûmiyet kararına karşı süresinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

5. Mahkememiz çoğunluğunca verilen başvurucunun Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşünü düzenleme hakkının ihlal edilmediğine dair kararına katılmamaktayız.

6. Anayasa'nın 141. maddesinin üçüncü fıkrasında "Bütün mahkemelerin her türlü kararları gerekçeli olarak yazılır." denilerek mahkemelere kararlarını gerekçeli yazma yükümlülüğü yüklenmiştir.

7. Gerekçeli karar hakkı, kişilerin adil bir şekilde yargılanmalarını sağlamayı ve denetlemeyi amaçlar. Bu nedenle mahkemeler, kararlarını hangi temele dayandırdıklarını yeterince açık olarak belirtme yükümlülüğü altındadır. Bu hak, tarafların muhakeme sırasında ileri sürdükleri iddialarının kurallara uygun biçimde incelenip incelenmediğini bilmeleri ve demokratik bir toplumda kendi adlarına verilen yargı kararlarının sebeplerini toplumun öğrenmesinin sağlanması için de gereklidir (Sencer Başat ve diğerleri [GK], B. No: 2013/7800, 18/6/2014, §§ 31, 34).

8. Derece mahkemeleri kendilerine sunulan tüm iddialara yanıt vermek zorunda değilse de derece mahkemelerinin davanın esas sorunlarının inceledikleri gerekçeli karardan anlaşılmalıdır (Yasemin Ekşi, B. No: 2013/5486, 4/12/2013, § 56). Derece mahkemeleri dava konusu maddi olay ve olguların kanıtlanmasını, delillerin değerlendirilmesini, hukuk kurallarının yorumlanması ve uygulanmasını, uyuşmazlıkla ilgili vardığı sonucu, sonuca varmasında kullandığı takdir yetkisinin sebeplerini yeterli şekilde gerekçelendirmek zorundadır (bazı farklılıklarla birlikte bkz. İbrahim Ataş, B. No: 2013/1235, 18/6/2013, § 23).

9. Esasen gerekçeli karar hakkı, adil yargılanma hakkının bir güvencesi olmakla birlikte maddi hakların usul boyutu incelenirken de ilgili ve yeterli gerekçe gösterilip gösterilmediğine bakılmaktadır. Örneğin bazı maddi haklara yönelik müdahalelerde demokratik toplumda gereklilik ve ölçülülük ölçütlerinin sağlanabilmesi için gerekçenin ilgili ve yeterli olması gerekmektedir (Kemal Kılıçdaroğlu, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, § 58; Bekir Coşkun [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, § 56; Tansel Çölaşan, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, § 56; Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, § 120; Sırrı Süreyya Önder [GK], B. No: 2018/38143, 3/10/2019, § 60; Candar Şafak Dönmez [GK], B. No: 2015/15672, 5/11/2020, § 53).

10. Bu bağlamda toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına yapılan bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun kabul edilebilmesi için kamu makamları tarafından ortaya konulan gerekçeler ilgili ve yeterli olmalıdır (diğerleri arasından bkz. Dilan Ögüz Canan [GK], B. No: 2014/20411, 30/11/2017, § 53; Yılmaz Güneş ve Yusuf Karadaş, B. No: 2015/10676, 26/12/2018, § 48; Kenan Güven, B. No: 2018/21657, 6/10/2022, § 13).

11. O hâlde Anayasa Mahkemesince çözümlenmesi gereken mesele, başvurucunun eylemiyle kişileri terör suçlarının işlenmesine teşvik ettiği ya da bunları meşru göstermek niyetinde olduğunu yargı merciinin mahkûmiyete ilişkin kararında ikna edici bir biçimde ortaya koyup koymadığıdır.

12. Eldeki başvuruda başvurucu hakkında açılan kamu davası, başvurucunun cezalandırılma gerekçesi ile bu gerekçeye dayanak olan Olay Tutanağı incelenmiştir. Somut olayda toplantı alanındaki platformun üzerine PKK terör örgütü liderinin ve ölen terör örgütü mensuplarının posterleri asılmış, terör örgütünün gençlik yapılanmasına ait olduğu belirtilen pankartlar yerleştirilmiş, ölen örgüt mensupları için saygı duruşunda bulunulmuş ve örgütün marşı okunmuş; ayrıca bir grup tarafından örgütü simgeleyen bez parçaları taşınmış ve örgüt lehine sloganlar atılmıştır. Anılan eylemlerin terör örgütü mensuplarının şiddet içeren eylemlerini açıkça kutsama ve yüceltme anlamı taşıdığı, örgüt mensuplarını benzer şiddet eylemlerinde bulunmaya teşvik ettiği konusunda hiçbir tereddüt bulunmamaktadır.

13. Somut olayda ilk derece mahkemesi düzenleme kurulunda yer alan başvurucunun "afiş ve posterleri gördükleri anda derhal kaldırma[sı] gerektiği ancak ... poster ve afişlerin kaldırılmadığı bu haliyle ... sanıkların bilinçli şekilde suça konu afiş ve posterlerin asılmasına izin vermek suretiyle [terör örgütü propagandası yapma suçuna] iştirak etti[ğini]" kabul etmiştir.

14. Anayasa Mahkemesi Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri kararında terör örgütü propagandası yapma suçunun tanımını yapmış ve Türk hukukundaki görünümüne ilişkin değerlendirmelerde bulunmuş (aynı kararda bkz. §§ 115-118; ayrıca bkz. Candar Şafak Dönmez, § 91; Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi kapsamında terör örgütü propagandası eylemine ilişkin değerlendirmeler için bkz. Ömer Faruk Gergerlioğlu [GK], B. No: 2019/10634, 1/7/2021, §§ 34-40, 160) terör örgütü propagandası yapma suçunun oluşabilmesi için propagandanın örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek (iyi gösterme) ya da örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini övecek (görkemli, değerli veya yararlı olarak takdim etme) veya örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerine başvurmayı teşvik edecek (başkalarınca aynı davranışın gerçekleştirilmesi amacıyla anılan yöntemlerin gerekliliğini savunma) şekilde yapılması gerektiğini ifade etmiştir (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, §§ 115-118).

15. Öte yandan doğrudan veya dolaylı yollardan terör suçunun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılmasının cezalandırılmasını hedefleyen Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin 5. maddesinin birinci paragrafı ve bu sözleşmenin açıklayıcı raporunda, dolaylı terör suçuna teşvik eyleminin cezalandırılabilmesi için bir terör suçunun işlenmesi hususunda özel bir kastın varlığı gerektiği vurgulanmıştır. Anılan raporda bir terör suçunu gerekli ve haklı göstermek dolaylı teşvik suçunu oluşturabilecek ise de cezalandırmaya dayanak tahrik oluşturan eylemin hukuka aykırı şekilde ve kasten işlenmesi gerektiği belirtilmiştir (Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, §§ 82, 83).

16. Ancak mahkeme gerekçesi incelendiğinde başvurucunun düzenleme kurulunda yer almasına rağmen miting alanındaki platforma bazı katılımcıların astığı ve terör örgütü propagandası oluşturacak nitelikte olan poster ve afişleri kaldırmaması nedeniyle terör örgütü propagandası yapma suçundan mahkûm edildiği anlaşılmıştır. Anılan gerekçede başvurucunun suça konu edilen afiş ve posterleri astığı veya asılması için azmettirdiği, bu eyleme yardım ettiği yönünde bir değerlendirme veya bu yönde herhangi bir kabulün olmadığı görülmüştür. Buna ek olarak ilk derece mahkemesi, afişleri asan kişilerle başvurucu arasında terör örgütü propagandası suçunu birlikte işleme iradesi kapsamında önceden ya da sonradan nasıl bir anlaşma veya iş birliği olduğu konusunda da bir açıklama yapmamıştır. Ayrıca, başvurucunun, kolluk kuvvetlerinin söz konusu poster ve afişleri kaldırmasına engel olduğuna veya bu duruma yönelik herhangi bir direnç gösterdiğine dair bir isnat yoktur.

17. Anayasa Mahkemesi birçok kararında toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleyen ile bu toplantılara katılanların niyetlerinin önemli olduğunu belirtmiş, davranışlarıyla şiddet kullanma niyetini ortaya koymamış veya katıldığı bir toplantıda cereyan eden şiddet hareketlerine iştirak etmemiş kişilerin Anayasa'nın 34. maddesinin altında güvenceye alınmış olan hakları korunmaya devam edeceğini açıklamıştır (farklı bağlamda benzer değerlendirme için bkz. Ferhat Üstündağ, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, §§ 53-54; Ferhat Aşan, B. No: 2017/22230, 16/6/2022, § 59; Mehmet Alanç ve diğerleri [GK], B. No: 2017/15462, 29/9/2021, § 43).

18. Mahkeme, başvurucunun toplantı alanına üçüncü kişiler tarafından asılan suça konu afiş ve posterleri gördüğü anda düzenleme kurulunun bir üyesi olarak kaldırması gerekirken hareketsiz kaldığı için yasa dışı propagandayı desteklediğini ve bu şekilde suça iştirak ettiğini değerlendirmiştir. Diğer bir ifadeyle Mahkemenin başvurucunun suça konu materyallerin kaldırılması için etkin bir müdahalede bulunmamasını, terör örgütü propagandası yapılmasına katılmak olarak yorumladığı anlaşılmıştır.

19. Bununla birlikte kararda başvurucunun üçüncü kişilerin eylemlerine aktif bir müdahalede bulunulmamasının başvurucunun terör örgütü propagandası yapma suçuna ne şekilde iştirak ettiğini ortaya koyan hukuken yeterli olabilecek somut bir açıklamaya yer verilmediği görülmüştür. Ayrıca suça konu afiş ve pankartların asılması ile başvurucunun bu eylemler karşısında düzenleme komitesi üyesi olarak hareketsiz kalması arasındaki hukuki bağlantının nasıl kurulduğu da yeterli şekilde gerekçelendirilmemiştir.

20. Nitekim AİHM, düzenleme kurulu üyelerinin terör örgütü propagandası suçundan cezalandırılabilmesi için üçüncü kişilerin yasa dışı eylemlerini desteklediklerine dair somut ve ikna edici gerekçelerin ortaya konulması gerektiğini belirtmiş; aksi hâlde bu müdahalenin demokratik bir toplumda gerekli olduğunun gösterilememesi nedeniyle ifade özgürlüğünü ihlal edeceğine hükmetmiştir.

21. Kanun koyucu düzenleme kurulunun görev ve sorumluluklarını 2911 sayılı Kanun'un 12. maddesinde düzenlemiştir. Anılan kuralda; düzenleme kurulunun toplantının sükûn ve düzenini, bildirimde yazılı amaç dışına çıkılmamasını sağlamakla yükümlü ve sorumlu olduğu, kurulun bunun için gereken önlemleri alacağı ve gerektiğinde güvenlik kuvvetlerinin yardımını isteyeceği, toplantının amacı dışına çıktığı veya düzen içinde gerçekleşmesini imkânsız gördüğü takdirde kurul başkanının durumu derhâl yetkili kolluk amirine bildirerek toplantıyı sona erdirebileceği ve düzenleme kurulunun sorumluluğunun topluluğun toplantı yerinden tamamen dağılıncaya kadar süreceği hüküm altına alınmıştır. Öte yandan aynı Kanun'un 28. maddesinin üçüncü fıkrasıyla bu kuraldaki görevleri yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri hakkında -gerekli koşulların varlığı hâlinde- belirli bir yaptırım uygulanabilmesi mümkün kılınmıştır.

22. Ayrıca başvuruya benzer olayları değerlendiren Yargıtay, düzenleme kurulu üyelerinin tertip ettikleri bir toplantıda gerçekleştirilen terör örgütü propagandasına yönelik eylemlere hareketsiz kalmalarının -bu eylemlere bizzat iştirak ettikleri somut olarak ortaya konulmadığı sürece- terör örgütü propagandası yapma suçuna vücut vermediği gerekçesiyle anılan suçtan verilen mahkûmiyet hükümlerini hukuka aykırı bularak bozmuştur. Diğer bir anlatımla anılan kararlarda, düzenleme kurulu üyelerinin toplantı sırasında işlenen suçlardan doğrudan sorumlu tutulabilmeleri için suça fiilen iştirak ettiklerini gösteren somut delillerin bulunması gerektiği açıklanmıştır. Ayrıca aynı konuda verdiği kararlarda Yargıtay'ın düzenleme kurulu üyelerinin yasa dışı afiş ve pankartların kaldırılması konusunda kolluk kuvvetleriyle iş birliği yapma yükümlülükleri bulunduğu ancak bu yükümlülüğün yerine getirilmemesinin 2911 sayılı Kanun'un 28. maddesinin üçüncü fıkrasında düzenlenen suçu oluşturduğu yönünde değerlendirme yaptığı görülmüştür.

23. Somut olayda mahkûmiyet gerekçesinde Yargıtay'ın ilgili kabul ve değerlendirmelerinden neden ayrı düşüldüğüne dair herhangi bir açıklama yapılmamış, temyiz incelemesinde de bu hususta bir değerlendirmede bulunulmamıştır. Bu nedenle başvurucunun asılan afişleri indirme konusundaki yetersiz müdahalesinin ne surette terör örgütünün şiddet ve tehdit yöntemlerini meşru gösterdiği, övdüğü ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik ettiği mahkeme gerekçesinden ve onama kararından anlaşılamamaktadır.

24. Somut olayda başvurucunun terör örgütü propagandası yapma suçuna iştirak ettiğini gösteren fiilî ve hukuki olgular ile bunlar arasındaki bağlantı ikna edici bir biçimde ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya konulmamıştır.

25. Açıklanan gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği kanaati ile çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmıyoruz.

Üye	Üye	Üye
Engin YILDIRIM	Yıldız SEFERİNOĞLU	Kenan YAŞAR

Başvuru Numarası : 2021/41848
Karar Tarihi : 25/2/2025

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Düzenleyicisi olduğu bir toplantıda üçüncü kişilerce asılan afişleri ve posterleri kaldırmamasından dolayı terör örgütünün propagandası yapma suçundan cezalandırılması nedeniyle toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruda Mahkememiz çoğunluğunun, başvurucunun Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edilmediği şeklindeki kararına katılmamaktayım.

2. Başvurucunun düzenleme kurulu başkanı olarak aralarında yer aldığı yedi kişilik kurul, 27/10/2014 tarihinde 1 Kasım Dünya Kobani Günü etkinlikleri kapsamında bir açık hava toplantısı gerçekleştirmek amacıyla Kızıltepe Kaymakamlığına bildirimde bulunmuş ve mitingde kullanılacak pankart ve söylenecek sloganların içeriğini de dört gün sonra bildirmiştir. Kurul 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'nun 11. maddesi gereğince saat 12.00 ile 16.00 saatleri arasında toplantının yapıldığı yerde hazır bulunduklarına dair tutanak düzenleyerek kolluk görevlisine teslim etmiştir.

3. Kolluk görevlileri tarafından düzenlenen tutanaklarda, gerçekleştirilen toplantıda silahlı terör örgütü lehine pankart ve resimlerin asıldığı, bazı sloganların atıldığı ve ölen PKK/KCK terör örgütü mensuplarının posterlerinin asıldığı birtakım olaylar yaşandığı belirtilmiştir.

4. Akabinde Mardin Cumhuriyet Başsavcılığı, başvurucunun da aralarında olduğu Kurul üyelerinin 12/4/1991 tarihli ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca terör örgütü propagandası yapma suçundan cezalandırılması talebiyle haklarında iddianame düzenleyerek ceza davası açmıştır.

5. Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi, 22/4/2015 tarihinde bu davada başvurucunun da aralarında olduğu Kurul üyeleri hakkında terör örgütü propagandası yapma suçundan 1 yıl hapis cezasına hükmetmiş ve cezayı 7.300 TL adli para cezasına çevirmiştir. Bu karar Yargıtay ilgili Dairesince onanmıştır.

6. Bu davada Mardin 2. Ağır Ceza Mahkemesi, uzun bir paragraf içerisinde ilk olarak kolluk tarafından tutulan tutanakta yer verilen olay ve gelişmeleri kısaca zikretmiş, ardından sanıkların alınan savunmalarında bahse konu etkinliği kendilerinin düzenlediklerini ancak söz konusu poster ve afişleri kimin astığını bilmediklerinden bahisle üzerlerine atılı suçlamayı kabul etmedikleri beyanına yer vermiş ve yine aynı paragraftaki şu gerekçeyle bahse konu mahkumiyet sonucuna ulaşmıştır:

> *"(...) yapılan tahkikat neticesinde elde edilen tüm deliller birlikte değerlendirildiğinde suça konu afiş ve posterlerin sanıkların organize ettiği sahneye asıldığı ve herkesçe rahatlıkla görülebildiği, bu nedenle sanıkların asılan afiş ve posterleri görmemelerinin imkansız olduğu, kaldı ki sanıkların bahse konu afiş ve posterleri gördükleri anda derhal kaldırmaları gerektiği ancak sanıklarca poster ve afişlerin kaldırılmadığı, bu haliyle sanıkların savunmalarının gerçeği yansıtmayıp açıkça sanıkların bilinçli şekilde suça konu afiş ve posterlerin asılmasına izin vermek suretiyle atılı suça iştirak ettikleri ve bu suretle üzerlerine atılı örgüt propagandası yapma suçunu işledikleri anlaşıldığından 3713 sayılı yasanın 7/2 maddesinde belirtilen Örgüte ait amblem, resim veya işaretlerin asılması ya da*

taşınması şeklindeki terör örgütü propagandası suçundan dolayı cezalandırılmaları (...) gerekmiştir."

7. Mahkememiz çoğunluğu ise başvurucunun Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşırken, başvurucunun cezalandırılmasıyla, terör örgütünün benimsediği şiddet yöntemlerinin önlenmesi ve bu yöntemlere destek verebilecek faaliyetlerin engellenmesinin amaçlandığını, Düzenleme Kurulu başkanı olan başvurucunun doğrudan suça konu poster ve pankartın asılmasına iştirak etmemesinin terör örgütünün şiddet eylemlerini meşru göstermek amacıyla yapılan faaliyetlerden sorumsuz olduğu anlamına gelmediğini, başvurucunun somut olayın koşulları çerçevesinde terör örgütü propagandasına müsamaha göstermesinin toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının gerektirdiği ödev ve sorumluluklara aykırı bir davranış olarak değerlendirilebileceğini belirterek, başvurucunun cezalandırılmasının kamu düzeninin korunması bakımından zorunlu bir toplumsal ihtiyaca karşılık geldiği ve yargı makamlarının farklı menfaatleri dengeleme konusundaki takdir yetkisi ile verilen nihai ceza miktarını da dikkate alarak uygulanan yaptırımın aynı zamanda orantılı olduğu sonucuna ulaşmıştır (bkz.: §§ 56, 59).

8. Somut bireysel başvuruya konu olayda derece mahkemelerince başvurucunun düzenleme komitesinde yer aldığı toplantıda suça konu afiş ve posterlerin asılması, bahse konu afiş ve posterleri gördükleri anda derhal kaldırmaları gerektiği halde poster ve afişlerin kaldırılmaması gerekçe gösterilerek toplantı düzenleme komitesinde yer alanların bu suçu işledikleri kanaatine ulaşılmıştır.

9. Başvurucunun bu fiillerden dolayı mahkum olduğu suçun 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca terör örgütü propagandası yapma suçu olduğunu değerlendirmede dikkate almak gerekir. Zira toplantı düzenleme kurulu üyeleri bakımından ceza sorumluluğu getiren bir ceza kuralı da 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşü Kanunu'nun 28. maddesinin üçüncü fıkrasında aynı Kanun'un *"11 ve 12 nci maddelerde yazılı görevleri yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır"* biçiminde öngörülmüştür. Ancak başvurucu bu suçtan cezalandırılmamıştır.

10. Dolayısıyla burada başvurucunun cezalandırılmasının terör propagandasından dolayı gerçekleştiği hususu dikkate alınarak bireysel başvurunun değerlendirilmesi gerekmektedir. Zira somut bireysel başvuruda 2911 sayılı Kanun'daki sorumluluktan dolayı cezalandırma durumunda yapılacak değerlendirme ile terör propagandası suçundan cezalandırma durumunda yapılacak değerlendirme arasında esaslı farklılıklar söz konusu olabilir.

11. Somut başvuruda bireysel başvuruya konu olay bağlamında gerçekleştirilen yargılama ile ilgili olarak Anayasa Mahkemesinin yapacağı inceleme, derece mahkemelerinin toplantı düzenleme komitesinde yer alan bir kişi sıfatıyla başvurucunun bu toplantıda terör propagandası suçunu işlemiş olduğunu ilgili ve yeterli bir gerekçe ile ortaya koyup koymadığına ilişkin olacaktır. (Benzer biçimde bkz.: *Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri* [GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019, §§ 76, 120; *Ayşe Çelik*, B. No: 2017/36722, 9/5/2019, § 40).

12. Bu yönü ile bakıldığında derece mahkemesinin mahkumiyet hükmünün gerekçesinin sorunlu olduğu ortadadır. Zira karar gerekçesinde yapılan değerlendirme oldukça yetersizdir. Yukarıda aynen alıntıyla aktardığımız ilk derece mahkemesinin karar

gerekçesi başvurucunun terör propagandası suçunu ne şekilde işlemiş olduğunu ortaya koyamamaktadır. Somut olayda ilk derece mahkemesinin kararında başvurucunun terör örgütünün şiddet ve tehdit yöntemlerinin meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek nitelikte bir eylemi ortaya konulmadığı gibi terör örgütünün propagandasını oluşturacak açıklamalarda bulunduğu da iddia edilmemiştir.

13. Derece mahkemesince terör örgütü propagandası suçundan dolayı mahkumiyet sonucuna ulaşılırken başvurucunun bu suça konu edilen afiş, pankart veya posterleri astığına veya bunlar asılırken başkalarına yardım ettiğine veya başkalarını bunları asmaya azmettirdiğine yönelik hiçbir eylem ortaya konulabilmiş değildir. Aksine, başvurucu ile ilgili mahkumiyet hükmü kurulurken gerekçede sadece suça konu afis ve posterlerin düzenleme komitesinde yer alanların organize ettiği sahneye asıldığına değinilmiş, bunların herkesçe rahatlıkla görülebildiği belirtilmiş ve bu nedenle sanıkların asılan afiş ve posterleri görmemelerinin imkansız olduğu, sanıkların bahse konu afiş ve posterleri gördükleri anda derhal kaldırmaları gerektiği ve kaldırmamaları nedeniyle de bilinçli şekilde suça konu afiş ve posterlerin asılmasına izin vermek suretiyle atılı suça iştirak ettikleri hususlarına dayanılmıştır.

14. Görüldüğü üzere mahkumiyete ulaşma sürecinde derece mahkemesi, toplantı düzenleme komitesinde yer alan kişilere ceza hukukundaki suçun şahsiliği ilkesini objektif sorumluluğa kadar genişletecek biçimde uygulamıştır. Bu yapılırken karar gerekçesinden işlenen fiiller ile başvurucunun sorumluluğu arasındaki bağlantıların ne şekilde kurulabildiğini anlayabilmek mümkün olamamaktadır. Zira kararda toplantı düzenleme komitesinde yer alanların suça iştirak ettikleri sonucuna ulaşılmış ise de karar gerekçesinde iştirak iradesinin ne şekilde gerçekleştiğine dair hiçbir dayanak gösterilebilmiş değildir.

15. Nitekim Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi benzer bir konuya ilişkin verdiği kararda ihlal sonucuna ulaşırken bu eksikliği şu şekilde ortaya koymaktadır:

"Mahkeme ayrıca, somut olayda ağır ceza mahkemesinin, bir yandan suç teşkil eden sloganlar, pankartlar, bayraklar ve fotoğraflar ile gösteri sırasında kalabalık tarafından işlenen diğer eylemler arasında, diğer yandan ise başvurucunun düzenleme komitesi üyesi olarak bu eylemler karşısında gösterdiği yetersiz kabul edilen tepki arasında var olduğu iddia edilen bağlantıyı açıklamadığını belirtir. Bu açıklamanın yapılmaması, başvurucunun terör örgütü propagandası suçunu oluşturan bu eylemlere katılma iradesini ve niyetini ortaya koymada yetersiz kalmıştır. Mahkeme, ağır ceza mahkemesinin, ilgili kişiye genel olarak isnat edilen eylemlerin, içinde yer aldıkları bağlam ve zarar verme kapasiteleri göz önüne alındığında, şiddet kullanımına, silahlı direnişe veya isyana teşvik içerip içermediği ya da nefret söylemi teşkil edip etmediği konusunda da bir açıklama getirmediğini tespit etmiştir." (bkz.: İmrek/Türkiye, B. no. 45975/12, 10 Kasım 2020, § 37).

16. Oysa terör propagandası suçunu düzenleyen 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrası hükmü çok açıktır. Bilindiği üzere 3713 sayılı Kanun'da terör propagandası suçu ilk olarak 1991 yılında öngörülmüştür. Ancak zamanla terör propagandası suçunun başta ifade ve toplantı ve gösteri yürüyüşü özgürlükleri olmak üzere Anayasa'daki birtakım hak ve özgürlükleri demokratik bir toplumda aşırı biçimde sınırlandıran nitelikteki uygulamalarının ortadan kaldırılması amacıyla bu suçta 2002, 2003, 2006 ve 2013 yıllarında kanun koyucu tarafından önemli değişiklikler yapılmıştır.

17. Terör propagandası suçunun 11/4/2013 tarih ve 6459 sayılı Kanun'un 8. maddesi ile değiştirilen ve halen yürürlükte olan şeklinde bu suçun kişilerce "*terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını*" yaptığı şeklinde işlenip işlenmediği önem arz etmektedir.

18. Dolayısıyla 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinde yapılan değişiklik sonrası terör örgütü propagandasını yapma suçunun maddi unsuru ayrıntılı şekilde düzenlenmiş ve propaganda fiili belirli icra biçimlerine bağlanmıştır. Bu kapsamda anılan suçun varlığından bahsedilebilmesi için terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerinin meşru gösterilmesi, övülmesi veya teşvik edilmesine neden olan çeşitli icrai davranışlardan en az birinin gerçekleşmiş olması aranmıştır.

19. Mevcut kanuni düzenleme ile uyumlu olarak Anayasa Mahkemesi, Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri kararında terör örgütünün propagandasını yapma suçunun tanımını yapmış ve Türk hukukundaki görünümüne ilişkin değerlendirmelerde bulunmuştur (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, §§ 115-118; ayrıca bkz. Candar Şafak Dönmez [GK], B. No: 2015/15672, 5/11/2020, § 91; Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi kapsamında terör örgütü propagandası eylemine ilişkin değerlendirmeler için bkz. Ömer Faruk Gergerlioğlu [GK], B. No: 2019/10634, 1/7/2021, §§ 34-40, 160). Kararda, terör örgütü propagandasını yapma suçunun oluşabilmesi için propagandanın örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini -iyi gösterme- meşru gösterecek ya da örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini -görkemli, değerli veya yararlı olarak takdim etme- övecek veya örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerine başvurmayı -başkalarınca aynı davranışın gerçekleştirilmesi amacıyla anılan yöntemlerin gerekliliğini savunma- teşvik edecek şekilde yapılması gerektiği ifade edilmiştir (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, §§ 115-118).

20. Bu bağlamda derece mahkemesi kararında, 2013 yılında yapılan değişiklik dikkate alındığında başvurucunun toplantı düzenleme komitesinin başkanı olarak ne şekilde terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterdiği veya övdüğü veya bu yöntemlere başvurmayı teşvik ettiği gösterilebilmiş değildir.

21. Oysa bu konudaki Yargıtay içtihadı da,"*Örgütün propagandasının belirli bir şekilde yapılması şart değildir. Yazılı, sözlü fiillerle olabileceği gibi, gösteri, protesto vb. yollarla yapılması da mümkündür. Bu suç ancak kastla işlenebilen bir suçtur; taksirle işlenemez. Özellikle maddenin son halinden sonra bu suçun olası kastla işlenemeyeceğini hatta doğrudan kastla işlenebileceğini belirtmek gerekir. Zira failin propaganda yapmaktaki amacı örgütün iyi gösterilmesine, destek görmesine, örgütün toplum nezdinde benimsetilmesine yönelik olmalıdır.*" (birçok karar içinden bkz. 3. Ceza Dairesi 2021/4476 E., 2021/11322 K. 27/12/2021; 3. Ceza Dairesi 2021/4227 E., 2022/1690 K. 5/4/2022) şeklindeki değerlendirmede de görüldüğü üzere yukarıda ortaya konulmaya çalışılan doğrultudadır. Yargıtayın bu yaklaşımına göre de 2013 değişikliği sonrasında artık terör propagandası suçu taksir veya olası kast ile bile işlenememektedir.

22. Hal böyle iken derece mahkemesi kararında bile açıklanmayan bir fiil nedeniyle terör örgütü propagandası yapma suçunun işlendiğinin kabul edilmesi müdahaleyi kanuni temelden yoksun bırakmaktadır. Bu durumda başvuru konusu müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen kanunilik şartını karşılamadığı sonucuna ulaşmak gerekir. (Benzer yönde değerlendirmelerle ihlal sonucuna ulaşılan bir karar için bkz.: Sercan Avşar, B. No: 2016/63088, 9/6/2021, § 52).

23. Bu itibarla ifade etmek gerekir ki burada, 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesindeki terör propagandası suçu ile ilgili ceza kuralının gereğini karşılamadığı aşikar olan ve bundan dolayı Kanun'da suç olarak öngörülen hükmün kapsamına girmeyen bir mahkeme kararı mevcuttur. Bu durumda verilen mahkumiyet kanuni düzenlemenin açık hükmü karşısında öngörülemez bir yorum niteliği taşımaktadır. Bundan dolayıdır ki başvurucunun toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına müdahalede bulunan mahkumiyet kararı kanunilik şartını sağlamamaktadır.

24. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı bağlamında düşünüldüğünde, toplantı düzenleme komitesinde yer alan kişilerin asmadığı veya asılmalarında da dahli olduğu kamusal makamlarca ortaya konulamadığı bir durumda sırf düzenleme komitesinde yer almaları nedeniyle terör propagandası suçundan mahkum edilmeleri 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin öngörülemez bir yorumu niteliğindedir.

25. Bu durum aynı zamanda düzenleme komitesindeki kişilerin sorumluluğunu objektif sorumluluğa kadar genişleten bir sonuç doğurmaktadır. Bu biçimdeki bir argümantasyonun kabulü ise ceza sorumluluğu boyutu ile mahkemelere fevkalade öngörülemez mahkumiyet sonuçlarına ulaşma imkanı verebilecektir.

26. Oysa bu toplantıda suç teşkil eden afiş, resim veya pankartlar nedeniyle cezalandırılması gereken kişilerin bunları asan kişiler olduğu açıktır. Esasında düzenleme komitesinin bildirimi sonrasında toplantının başlamasından bitimine kadar geçen süre boyunca orada kolluk görevlileri hazır bulunmuştur. Bu noktada suç teşkil eden afiş, resim veya pankartları asanların tespit edilip yakalanması, toplantıda görevlendirilen kolluğun görevleri arasındadır.

27. Eğer başvurucuların toplantının düzenleme aşamasında suç teşkil eden pankart veya afiş asmaları durumu söz konusu ise veya toplantı süresince düzenleme komitesindekilerin yardımı veya yönlendirmesi ile toplantı alanında başkaları tarafından bu afişler asılmışsa bu durumda düzenleme komitesindeki kişiler elbette terör propagandası suçundan cezalandırılabilir. Ancak derece mahkemesinin bu somut bağlantıları ilgili ve yeterli gerekçe ile ortaya koyması gerekmektedir.

28. Öte yandan terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yaptığının derece mahkemesince açıkça gösterilmeden ve icrai hiçbir hareketi ortaya konulmadan başvurucunun sırf toplantı düzenleme komitesinde yer alması nedeniyle toplantıda asılan afiş, pankart ve resimleri kaldırmamasının cezalandırma açısından yeterli görülmesi, öngörülemez bir yorum teşkil etmektedir.

29. Oysa 2013 yılındaki değişiklik sonrası şekliyle 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrasındaki terör propagandası suçu ancak cebir, şiddet ve tehdit içeren yöntemleri meşru gösterecek, övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek eylemlerin net biçimde mahkemelerin kararlarında gösterilmesi durumunda işlenmiş olacaktır. Somut olayda toplantı düzenleme komitesinde yer alan başvurucunun icrai nitelikteki hiçbir hareketi ortaya konulmaksızın yine de terör propagandası suçundan cezalandırılması kanun koyucunun amacının oldukça gerisinde kalındığını göstermektedir.

30. Burada önemle vurgulamak gerekir ki 1980'li yılların başından beri Yargıtay'ın propaganda suçu ile ilgili içtihadında bile propagandanın açıkça *"başkalarını caydırıcı, yönlendirici ve etkisi altına alıcı icrai eylemleri"* gerektirdiği ifade edilmektedir (bkz.: Yargıtay Ceza Genel Kurulunun 18/10/1982 tarihli ve E. 9/310, K. 368 sayılı kararı; Yargıtay 9. Ceza Dairesinin 17/10/1989 tarihli ve E.1989/2419, K.1989/4118 sayılı kararı). Hal böyle iken derece mahkemelerince somut olay bağlamında bu biçimdeki icrai eylemler ortaya konulmayıp, başvurucunun yine de propaganda suçundan mahkum edilmesi verilen mahkumiyet kararının propaganda suçunun Kanun'daki karşılığı ile uyumlu olmadığını daha açık biçimde gözler önüne sermektedir.

31. Bu bağlamda Mahkememiz çoğunluğunun ulaştığı kanaat de, toplantı düzenleme komitesinin suça konu afiş, pankart ve resimlerin asılması sürecinde yönlendirme veya azmettirme şeklinde bir eylemi bulunmasa dahi, sırf somut olayda olduğu şekilde suskun kalarak veya ihmali hareketlerle propaganda suçunun oluşmasında bir sorun görülmemesine ve toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına demokratik toplumda daha fazla müdahale edilmesine zemin hazırlamış olmaktadır.

32. Bu durum Anayasa Mahkemesinin özgürlüklerin güvencesi olma şeklindeki işlevi ile çelişmekte ve özgürlük lehine olmayan yaklaşımı benimsemesi nedeniyle somut bireysel başvuru incelemesini de sorunlu hale getirmektedir.

33. Bu bağlamda çoğunluk kararında ihlal gerekçesini güçlendirmek için Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine de atıfla yapılan şu değerlendirmeye katılmak mümkün değildir:

"Nitekim AİHM, toplantı düzenleyicilerinin toplantı sırasında meydana gelen hukuka aykırı davranışlara müsamaha göstermeleri hâlinde cezai olarak sorumlu tutulabileceklerini belirtmiş; organizatörlerin yasa dışı eylemlere karşı uyarıda bulunmaktan veya müdahale etmekten kaçınarak dolaylı şekilde bu eylemlere katıldıkları takdirde yasa dışı eylemlerden sorumlu tutulabileceklerini vurgulamıştır (bkz. § 22). Bu değerlendirmeyle uyumlu olarak somut olayda başvurucunun ani şekilde gelişen ve kontrol edemeyeceği bir eylem nedeniyle değil etkinliği organize edenlerden biri olarak asılan poster ve pankartlara bilinçli şekilde müsamaha göstermesi nedeniyle terör örgütü propagandası yapma suçundan mahkûm edildiği görülmüştür. Kaldı ki başvurucu, yargılama sürecinin hiçbir aşamasında cezalandırmaya konu pankart ve posterleri tasvip etmediğine dair herhangi bir beyanda bulunmamış; söz konusu materyallerin kaldırılması yönünde bir çaba sarf ettiğini savunmamış yahut bu yönde bir girişimde bulunmasının neden imkânsız olduğu hususunda haklı ve somut bir gerekçe sunmamıştır." (§ 57).

34. Zira her ne kadar çoğunluk kararında Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin toplantı düzenleyicilerinin toplantı sırasında meydana gelen hukuka aykırı davranışlara müsamaha göstermeleri hâlinde cezai olarak sorumlu tutulabileceklerine işaret ediliyorsa da, somut başvurudaki derece mahkemesi kararında başvurucuların bu hukuka aykırı müsamahayı nasıl gösterdikleri ortaya konulabilmiş değildir. Buna rağmen Mahkememiz çoğunluğu derece mahkemesi karar gerekçesinde yapılan değerlendirmeleri aşan biçimde ve bir anlamda gerekçe ikamesi de yaparak başvurucunun hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşmıştır.

35. Bununla birlikte çoğunluk karar gerekçesinde başvurucunun sorumluluğuna ulaşılırken yapılan yorumun ceza hukukundaki sorumluluk değerlendirmelerini aşırı zorlayan bir yaklaşımla gerçekleştirildiği göze çarpmaktadır.

36. Öte yandan bu kararda Mahkememiz çoğunluğu terör propagandası ile ilgili kanun hükmünde 2013 yılında yapılan değişiklikle birlikte getirilen daha güvenceli mevzuat hükmü yürürlükte iken daha kısıtlayıcı nitelikte olduğu aşikar olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihadına dayanma gayreti göstermesi aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin minimum insan hakları standardını öngördüğünü, taraf devletlerin Sözleşmedekinden daha yüksek bir insan hakları standardı öngörebileceklerini vurgulayan Sözleşme'nin 53. maddesinin şu hükmü ile de açıkça çelişmektedir: "*Bu Sözleşme hükümlerinden hiçbiri, herhangi bir Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın yasalarına ve onun taraf olduğu başka bir Sözleşme uyarınca tanınmış olabilecek insan hakları ve temel özgürlükleri sınırlayacak veya onları ihlal edecek biçimde yorumlanamaz.*"

37. Bu biçimdeki kısıtlayıcı yaklaşımı, temel hak ve özgürlüklere yönelik Anayasa'ya aykırı müdahalelere karşı önemli bir güvence olarak siyasi sistem içerisinde yer alan Anayasa Mahkemesinin, somut bir bireysel başvurudaki ihlal iddialarını incelerken ortaya koyması ise ayrıca düşündürücüdür. Bu yaklaşım Anayasa Mahkemesinin temel hak ve özgürlüklerin güvencesi olması işlevi ile temelden çelişmektedir.

38. Yine belirtmek gerekir ki Yargıtay'ın somut bireysel başvuruya benzer konulardaki yerleşik içtihadı da toplantı düzenleme komitesindekilerin cezai sorumluluğu noktasında eldeki bireysel başvurudakinden farklıdır. Toplantı düzenleme komitesinde bulunan kişilerin düzenlemiş oldukları toplantılarda gerçekleşen terör örgütü propagandası suçundan verilen mahkumiyetlerde bu nitelikteki eylemlere bizzat katıldığı, bunları teşvik ettiği veya yönlendirdiği somut olarak ortaya konulmadığı sürece komite üyelerinin terör propagandası suçundan cezalandırılmaları Yargıtay ilgili Dairesinin yerleşik içtihadında hukuka uygun bulunmamaktadır. (Yargıtay 3. Ceza Dairesinin örnek bazı kararları için bkz.: 9/11/2022, E.2022/26996, K.2024/2667; 16/12/2021, E. 2021/3679, K. 2021/11152; 21/12/2021, E. 2021/4038, K. 2021/10846; 28/12/2022, E. 2021/4567, K. 2022/10075; 28/12/2022, E. 2022/30672, K. 2022/10076).

39. Sonuç olarak yukarıda sıralanan gerekçelerle mevcut başvuruda başvurucunun Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle çoğunluğun aksi yöndeki kararına katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Başvuru Numarası : 2021/41848
Karar Tarihi : 25/2/2025

KARŞIOY

1. Anayasa Mahkemesi 2021/41848 esas sayılı dosyada, sayın çoğunluk başvurucunun Anayasa'nın 34. Maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edilmediğine karar verilmiştir.

2. Aşağıda açıkladığım gerekçelerle başvurucunun Anayasa'nın 34. Maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle sayın çoğunluğun görüşüne katılmadım.

3. Olay ve olgular mahkemenin gerekçeli kararında özetlenmiştir.

4. Anayasa Mahkemesi, olayların başvurucu tarafından yapılan hukuki nitelendirmesi ile bağlı olmayıp olay ve olguların hukuki tavsifini kendisi takdir eder. Başvurucunun düzenleyicisi olduğu bir toplantıda üçüncü kişilerce asılan afişleri ve posterleri kaldırmadığı gerekçesiyle ve ceza normu geniş yorumlanmak suretiyle mahkûm edildiğine ilişkin şikâyetlerinin bir bütün olarak toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı kapsamında incelenmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

5. Anayasa'nın "Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı" kenar başlıklı 34. maddesi şöyledir: "Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir."

Anayasa Mahkemesinin Toplantı Hakkına İlişkin Genel İlkeleri

6. Hak ya da özgürlüklere bir müdahale söz konusu olduğunda öncelikle tespiti gereken husus, müdahaleye yetki veren bir kanun hükmünün mevcut olup olmadığıdır. Anayasa'nın 34. maddesi kapsamında yapılan bir müdahalenin kanunilik şartını sağladığının kabul edilebilmesi için müdahalenin kanuni bir dayanağının bulunması zorunludur (kanunilik şartına başka bağlamlarda dikkat çeken kararlar için bkz. Sevim Akat Eşki, B. No: 2013/2187, 19/12/2013, § 36; Tuğba Arslan [GK], B. No: 2014/256, 25/6/2014, § 82; Hayriye Özdemir, B. No: 2013/3434, 25/6/2015, §§ 56-61; Halk Radyo ve Televizyon Yayıncılık A.Ş. [GK], B. No: 2014/19270, 11/7/2019, § 35).

7. Bununla birlikte temel hak ve hürriyetlerin sınırlandırılmasına ilişkin kanunların şeklen var olması yeterli değildir. Kanunilik ölçütü aynı zamanda maddi bir içeriği de gerektirmekte olup bu noktada kanunun niteliği önem kazanmaktadır. Kanunla sınırlama ölçütü sınırlamanın erişilebilirliğini, öngörülebilirliğini ve kesinliğini ifade etmekte; böylece uygulayıcının keyfî davranışlarının önüne geçtiği gibi kişinin hukuku bilmesine de yardımcı olmakta; bu yönüyle hukuk güvenliği teminatı sağlamaktadır (Halime Sare Aysal [GK], B. No: 2013/1789, 11/11/2015, § 62; Fatih Saraman [GK], B. No: 2014/7256, 27/2/2019, § 66; Turgut Duman, B. No: 2014/15365, 29/5/2019, § 67; Tamer Mahmutoğlu [GK], B. No: 2017/38953, 23/7/2020, § 104).

8. Kanunun bu gerekliliklere uygun olduğunun söylenebilmesi için yeterince ulaşılabilir olması, vatandaşların belirli bir olaya uygulanabilir nitelikteki hukuk kurallarının varlığı hakkında yeterli bilgiye sahip olabilmesi, ayrıca ilgili normun keyfiliğe karşı uygun bir koruma sağlaması, yetkili makamlara verilen yetkinin genişliğini ve icra edilme biçimlerini yeterli netlikte tanımlaması gerekmektedir (Halime Sare Aysal, § 63; Fatih Saraman, § 67; Turgut Duman, § 68; Tamer Mahmutoğlu, § 105).

9. Hukukun kendisi -beraberinde getireceği idari pratiğin dışında- söz konusu işlemin meşru amacını da gözönünde tutarak keyfî müdahalelere karşı bireyi korumak için yetkili makamlara bırakılan takdir yetkisinin kapsamını yeterince açık bir şekilde göstermelidir. Diğer bir anlatımla hukuk sistemi, kamu makamlarına hangi koşullarda ve hangi sınırlar içinde müdahalelerde bulunma yetkisinin verildiğini açık ifadelerle ortaya koyacak nitelikte olmalı ve bu bağlamda ilgili müdahalenin muhataplarına müdahaleye zemin hazırlayan şartlar ile müdahalenin sonuçları açısından bir öngörüde bulunabilmeleri imkânı tanımalıdır (Halime Sare Aysal, § 64; Fatih Saraman, § 68; Turgut Duman, § 69; Tamer Mahmutoğlu, § 106).

10. Hak ya da özgürlüğe müdahale eden kural belirli ölçülerdeki takdir alanını elbette uygulayıcıya bırakabilir ise de bu takdir alanının sınırlarının da yeterli açıklıkta belirlenmesi ve kuralın öngörülebilirliği sağlayacak şekilde asgari bir kesinlik içermesi zaruridir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Halime Sare Aysal, § 65; Fatih Saraman, § 69; Turgut Duman, § 70; Tamer Mahmutoğlu, § 107).

11. Kanunilik unsuru yönünden değerlendirme yapılırken derece mahkemelerince müdahaleye imkân tanıyan kanun hükümlerinin yorumu ve bu hükümlerin olaya uygulanması bariz takdir hatası ya da açık keyfîlik içermediği sürece bu alanda bir inceleme yapılması bireysel başvurunun amacıyla bağdaşmaz. Ancak derece mahkemelerinin müdahaleye imkân tanıyan kanun hükmünü açık bir biçimde hatalı yorumladıkları ve uyguladıklarının tespiti hâlinde müdahalenin kanunilik temelinden yoksun olduğu sonucuna ulaşılabilir (bkz. Ramazan Atay, B. No: 2017/26048, 29/1/2020, § 29; Özgür Boğatekin [GK], B. No: 2020/23730, 14/6/2023, § 16).

İlkelerin Olaya Uygulanması

12. Eldeki başvuruda başvurucu hakkında açılan kamu davası, başvurucunun cezalandırılma gerekçesi ve bu gerekçeye dayanak olan Olay Tutanağı dikkatle incelenmiştir. Somut olayda toplantı alanındaki platformun üzerine PKK terör örgütü lideri ile birlikte ölen terör örgütü mensuplarının posterlerinin asılmasının anılan terör örgütü mensuplarının şiddet içeren eylemlerini açıkça kutsamak ve yüceltmek anlamı taşıdığı, örgüt mensuplarını benzer şiddet eylemlerinde bulunmaya teşvik ettiği konusunda hiçbir tereddüt bulunmamaktadır (farklı bağlamda benzer yöndeki değerlendirme için bkz. Figen Yüksekdağ Şenoğlu ve diğerleri, B. No: 2016/39759, 30/3/2022, §§ 80, 84, 85).

13. Somut olayda başvurucu, Düzenleme Kurulu başkanı sıfatının yüklediği sorumlulukları yerine getirmemesi veya düzenleyicisi olduğu toplantıda suç oluşturan icrai bir eylem gerçekleştirmesi ya da bir eyleme iştirak etmesi nedeniyle değil toplantının Düzenleme Kurulunda yer almasına rağmen miting alanındaki platforma bazı katılımcılar tarafından asılan ve terör örgütü propagandası oluşturacak nitelikte olan poster ve afişleri kaldırmaması nedeniyle terör örgütü propagandası suçundan mahkûm edilmiştir. Başvurucunun 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrası uyarınca şeklî manada bir

kanuna dayanılarak cezalandırıldığı görülmüştür. Başvurucu, terör örgütü propagandasına dayanak olan eylemlerin gerçekleştirilmesinde hiçbir sorumluluğu olmamasına rağmen sadece Düzenleme Kurulunda yer almasının terör örgütü propagandası yapma suçu kapsamına girmediğini, kanunun geniş yorumlandığını ileri sürmüştür.

14. Yukarıdaki paragraflarda da açıklandığı üzere bir kuralın belirliliği ve dolayısıyla müdahalenin kanuniliğinden bahsedilebilmek için, incelemeye konu başvuru konusu normun mevcut deliller çerçevesinde olaya uygulanış biçiminin yasal düzenlemeyle bağdaşmaz sonuca yol açmaması ve yargı organlarınca yapılan yorumların başvurucu tarafından makul olarak öngörülebilmesi gerekmektedir (farklı bağlamda benzer değerlendirme için bkz. Hanifi Yaliçli [GK], B. No: 2014/5224, 10/6/2021, § 95).

15. Bu kapsamda Anayasa Mahkemesince bu aşamada incelenecek mesele yargı mercilerinin terör örgütü propagandası suçunun kapsamına ilişkin yorumlarının öngörülemez şekilde başvurucunun aleyhine olarak genişletici bir mahiyet taşıyıp taşımadığı, dolayısıyla 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinin ikinci fıkrasında yer alan terör örgütü propagandası suçunun oluşmasına ilişkin şartların başvurucu hakkında uygulanmasının öngörülebilir olup olmadığıdır (farklı bağlamda benzer değerlendirme için bkz. Ahmet Aslan, B. No: 2021/23949, 6/10/2022, § 52). Bunun için de öncelikle Düzenleme Kurulunun görev ve sorumluluklarına ve terör örgütü propagandası yapma suçunun gerçekleşme koşullarına ilişkin açıklama yapılması gerekir.

16. Kanun koyucu düzenleme kurulunun görev ve sorumluluklarını 2911 sayılı Kanun'un 12. maddesinde düzenlemiştir (bkz. § 24). Anılan kuralda; düzenleme kurulunun toplantının sükûn ve düzenini, bildirimde yazılı amaç dışına çıkılmamasını sağlamakla yükümlü ve sorumlu olduğu, kurulun bunun için gereken önlemleri alacağı ve gerektiğinde güvenlik kuvvetlerinin yardımını isteyeceği, toplantının amacı dışına çıktığı veya düzen içinde gerçekleşmesini imkânsız gördüğü takdirde kurul başkanının durumu derhâl yetkili kolluk amirine bildirerek toplantıyı sona erdirebileceği ve düzenleme kurulunun sorumluluğunun topluluğun toplantı yerinden tamamen dağılıncaya kadar süreceği hüküm altına alınmıştır. Öte yandan aynı Kanun'un 28. maddesinin üçüncü fıkrasında bu kuraldaki görevleri yerine getirmeyen düzenleme kurulu üyeleri hakkında -gerekli koşulların varlığı hâlinde- belirli bir yaptırım uygulanabilmesini de mümkün kılmıştır (bkz. § 25).

17. Ayrıca 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinde yapılan değişiklik sonrası terör örgütü propagandasını yapma suçunun maddi unsuru ayrıntılı şekilde düzenlenmiş ve propaganda fiili belirli icra biçimlerine bağlanmıştır. Bu kapsamda anılan suçun varlığından bahsedilebilmesi için terör örgütünün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerinin meşru gösterilmesi, övülmesi veya teşvik edilmesine neden olan çeşitli icrai davranışlardan en az birinin gerçekleşmiş olması şartı aranmıştır (bkz. §§ 18-22).

18. Mevcut kanuni düzenleme ile uyumlu olarak Anayasa Mahkemesi Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri ([GK], B. No: 2018/17635, 26/7/2019) kararında terör örgütünün propagandasını yapma suçunun tanımını yapmış ve Türk hukukundaki görünümüne ilişkin değerlendirmelerde bulunmuş (aynı kararda bkz. §§ 115-118; ayrıca bkz. Candar Şafak Dönmez [GK], B. No: 2015/15672, 5/11/2020, § 91; Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi kapsamında terör örgütü propagandası eylemine ilişkin değerlendirmeler için bkz. Ömer Faruk Gergerlioğlu [GK], B. No: 2019/10634, 1/7/2021, §§ 34-40, 160); terör örgütü propagandasını yapma suçunun oluşabilmesi için propagandanın örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösterecek (iyi gösterme) ya da örgütün cebir, şiddet veya

tehdit içeren yöntemlerini övecek (görkemli, değerli veya yararlı olarak takdim etme) veya örgütün cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerine başvurmayı teşvik edecek (başkalarınca aynı davranışın gerçekleştirilmesi amacıyla anılan yöntemlerin gerekliliğini savunma) şekilde yapılması gerektiğini ifade etmiştir (Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, §§ 115-118).

19. Öte yandan doğrudan veya dolaylı yollardan terör suçunun işlenmesi tehlikesine yol açacak bir mesajın kamuoyuna yayılmasının cezalandırılmasını hedefleyen Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin 5. maddesinin 1. paragrafı ve bu sözleşmenin açıklayıcı raporunda, dolaylı terör suçuna teşvik eyleminin cezalandırılabilmesi için bir terör suçunun işlenmesi hususunda özel bir kastın varlığı gerektiği vurgulanmıştır. Anılan raporda, bir terör suçunu gerekli ve haklı göstermek dolaylı teşvik suçunu oluşturabilecek ise de cezalandırmaya dayanak tahrik oluşturan eylemin hukuka aykırı şekilde ve kasten işlenmesi gerektiği belirtilmiştir (Terörizmin Önlenmesi Sözleşmesi'nin açıklayıcı raporu hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Zübeyde Füsun Üstel ve diğerleri, §§ 82, 83).

20. Diğer yandan konuya ilişkin YCGK ve Yargıtay ilgili kararlarında terör örgütünün propagandasını yapma suçunun unsurlarına ve öğretideki görüşlere dair açıklayıcı bilgilere yer verildiği görülmektedir (bkz. §§ 26-30). Bunun yanında anılan kararlarda Yargıtay, 3713 sayılı Kanun'un 7. maddesinde düzenlenen terör örgütü propagandası yapma suçunun ancak doğrudan kastla işlenebilen bir suç olduğunu, bilhassa maddenin son halinden sonra bu suçun olası kastla işlenemeyeceğini belirtmektedir (bkz. §§ 26, 29). Yargıtaya göre failin propaganda yapmaktaki amacı örgütün iyi gösterilmesine, destek görmesine, örgütün toplum nezdinde benimsetilmesine yönelik olmalıdır. Ayrıca somut başvuruya benzer bir olayı değerlendiren Yargıtay yakın tarihli bir kararında, düzenleme kurul üyesinin "asılan pankartlar, afişler ... nedeniyle yasadışı gösteriye dönüşen toplantıya katılmaktan ve kolluğun uyarılarına rağmen anılan pankart ve afişleri toplatmamaktan ibaret" eyleminin 2911 sayılı Kanun'un 28. maddesinin üçüncü fıkrasındaki suçu oluşturacağını belirterek, terör örgütü propagandası yapma olarak nitelendirilemeyeceği sonucuna varmıştır (bkz. §§ 28, 30).

21. Somut olayda ilk derece mahkemesi başvurucunun "afiş ve posterleri gördükleri anda derhal kaldırma[sı] gerektiği ancak ... poster ve afişlerin kaldırılmadığı bu haliyle ... sanıkların bilinçli şekilde suça konu afiş ve posterlerin asılmasına izin vermek suretiyle [terör örgütü propagandası suçuna] iştirak etti[ğini]" kabul etmiştir. (bkz. § 17). Yargı mercilerinin başvurucunun suça konu edilen afiş ve posterleri astığı veya asılması için azmettirdiği, bu eyleme yardım ettiği yönünde bir kabulü yoktur. Buna göre başvurucunun kendisine isnat edilmeyen ve üçüncü kişilerin davranışlarıyla terör örgütü propagandası yapılan toplantıda, toplantının yalnızca düzenleyicisi olarak bu afiş ve posterleri kaldırmamasının başvurucunun mahkûmiyeti için yeterli görüldüğü anlaşılmıştır.

22. Her ne kadar Toplantı Düzenleme Kurulu üyelerinin toplantı ve gösteri sırasında yerine getirmesi gereken görev ve sorumluluklar varsa da suça konu afişlerin asılmasında herhangi bir iştiraki ortaya konulmayan başvurucunun, sadece Düzenleme Kurulu üyesi olarak sorumluluğunu yerine getirmemesi nedeniyle terör örgütü propagandası suçundan bir kusur atfedilebileceğini öngörmesi beklenemez. Bir başka anlatımla müdahaleye dayanak normun ifadesinden, Düzenleme Kurulu üyelerinin afiş ve posterleri kaldırmama şeklinde eyleminin terör örgütü propagandasını yapma suçu kapsamında değerlendirilmesinin öngörülebilir bir yargısal yorum olarak kabul edilmesi mümkün görülmemiştir. Bu tespitlerle uyumlu olarak toplantının düzenleyicisi olan başvurucunun, üçüncü kişilerin eylemlerine müdahale etmemesi nedeniyle terör örgütü propagandası yapma suçundan cezalandırılabileceğini makul olarak öngörebilecek durumda olmadığı anlaşılmaktadır.

23. Sonuç olarak Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen kanunilik ölçütüne ilişkin yukarıdaki ilkeler dikkate alındığında kanunda öngörülen normun kapsamına girmediği anlaşılan bir fiilin işlenmesini normun ihlali olarak gören bir yargısal yorumun öngörülebilirlik şartını sağladığı söylenemez (benzer yöndeki değerlendirmeler için bkz. Sercan Avşar, B. No: 2016/63088, 9/6/2021, § 52). Dolayısıyla başvuru konusu müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen kanunilik şartını karşılamadığı sonucuna varılması gerekir.

24. İncelenen Yargıtay Kararları kanunun lafzi yorumu dikkate alındığında suçun oluşabilmesi için aktif bir davranışın varlığı gerekmektedir. Propaganda suçunun ihmali bir davranış ile işlenebildiği kabul edilirse sadece propaganda suçu açısından değil toplantı sırasında işlenen diğer suçlar açısından da geniş bir sorumluluk alanı yaratacağı toplantıyı tertip eden heyetlere aşırı ve öngörülemez bir sorumluluk yükleyeceği belirtilmelidir. Yasanın bu şekildeki yorumu yukarıda da belirtildiği gibi Anayasa'nın 13. Maddesinde öngörülen ve Anayasa Mahkemesinin birçok kararında ölçülerini ve esaslarını koyduğu kanunilik güvencesini karşılamayacağı açıktır.

25. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altına alınan toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

Üye
Selahaddin MENTEŞ